

თავისუფალი საქართველო

თავისუფალი
საქართველო
N44

10 - 16 დეკემბერი

1996 წელი

ფასი 50 თეთრი

WEEKLY NEWSPAPER TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA)

რუსეთის შეიარაღებული ძალების გაყვანის შემდეგ ჩეხეთის ორგანიზაციამ რამდენიმე უცხოური სიტუაცია შექმნა. რუსეთში ოპოზიციური ძალების უკმაყოფილებას და მწვავე რეაგირებას პრეზიდენტის გადაწყვეტილებაზე უმაღლესი ხელისუფლება მშვიდად შეხვდა. ძნელი სათქმელია, რითაა ეს სიმშვიდე გამოწვეული - იმით, რომ ჩეხეთის უფლებებს არ სურს ერთიერთობის დაძაბვა, თუ იმით, რომ მან ოპოზიციას უკეთესი იცის, რასაც აკეთებს და ჩეხეთისთვის ბრძოლა სულაც არ შეუწყვეტია.

მიუხედავად რუსეთის ხელისუფლება მხრიდან, ამკარად ჩანს მათი არცთუ უანგარო დანტერესება ამ არჩევნებით. ხელისუფლება ოპოზიციის მწვავე გამოსვლების საპასუხოდ ცდილობს, სიტუაცია რაც შეიძლება არადრამატულად წარმოაჩინოს - თითქოს, ჯარების გამოყვანის მიუხედავად, ისევ ფლობს ჩეხეთზე ზემოქმედების ბერკეტებს და ჩეხეთში მიმდინარე არჩევნებზე კვლავ მისი კომპეტენციის საზღვრებში რჩება.

რუსეთის შესაძლებლობა, გაეროსთვის შეხადლებლობა, გაეროსთვის შეხადლებლობა.

რუსების ციებ-ცხელება ჩეხეთის არჩევნების გამო

კონკრეტულად რაზე ააგებს სინატიკა და ძალმომრეობაზე ორიენტირებული ოპორტიუნული მანქანა ამ ბრძოლაში, ახლა ძნელი სათქმელია, მაგრამ იმის აღნიშვნა ამათვითვე შეიძლება, რომ ე. შვედენის მიერ ცოტა ხნის წინათ შემოთავაზებულ "ერთიანი, მშვიდობიანი კავკასიის" მშენებლობის იდეას და, პარალელურად, მის საერთაშორისო ლაშქრობას "აგრესიული სეპარატისტებისა და ნაციონალისტების" წინააღმდეგ, რუსეთის ახალ ტაქტიკაში გარკვეული (და არცთუ უმნიშვნელო) როლი დაეკისრება. ჯერჯერობით კი რუსეთის ხელისუფლება ყურადღება ჩეხეთის მომავალი არჩევნებისკენა მიპყრობილი. ჩეხეთში არსებული უცხოურ განცხადებებს - ჩეხეთი ხალხი ცუდად ცხოვრობს, და მან სწორი არჩევანი უნდა გააკეთოს... რუსეთის ცსკ-ს არანაკლებ უცხოური გააქტიურება მოჰყვა, რომელიც რუსეთის პოლიტიკური მიმართულებების აცხადებდა, ამ ყურადღების მიხედვით მხოლოდ ისაა, რომ უდავალურ ხელისუფლებას ადვოკატებს, ვინ იქნება ჩეხეთის რესპუბლიკის მომავალი პრეზიდენტი.

რუსეთისთვის რომ მართლაც მნიშვნელოვანია, ვინ გახდება იქვე არის პრეზიდენტი, ამას უკვე მტკიცებულა, რომ კანდიდატა შორის კონფედერაციის ლიდერი ი. სოსლანბეგოვიც გაჩნდა. როგორც ჩანს, განსაკუთრებულ უკმაყოფილებას არჩევნების თარიღი იწვევს - მათ არ მოსწონთ, რომ ნაციონალიზმის დანგრეული ქვეყანა ასე მოკლე ვადაში ახერხებს მის ჩატარებას. "თუ ჩეხეთის ხელისუფლებას სურს წინასწარ ჩეხეთის კამპანიის წარმართვა სერიოზული დარღვევების გარეშე, რომ ეჭვქვეშ არ დადგეს არჩევნების შედეგები, იქნებ დირექტივას დაეფუძნებინათ, ჩატარდეს თუ არა იგი ასე მოკლე ვადაში". - ასე აცხადებს საკითხს რუსეთის ცენტრალური საარჩევნო კომისია. აღსანიშნავია, რომ რუსულ პრესაში უკვე გაჩნდა მოსაზრებები იმის შესახებ, რომ კანონი, რომლის საფუძველზეც ჩეხეთი არჩევნებს ატარებენ, მთლად დემოკრატიული არაა. მაგალითად, გახტოი "როსისიკე ვებტი" წერს: "1991 წელს მიღებული კანონები პარლამენტისა და პრეზიდენტის არჩევნების შესახებ, მოქალაქეთა საარჩევნო უფლებებს გარკვეულწილად ზღუდავს." თუმცა, იმასაც დასძინებ, რომ ამ საკითხების დრამატულობა საჭირო არ არის. ამგვარი სიურთხილისა და "კორექტულობის"

10 დეკემბერი - აღმავლის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო დღე

United Nations

ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში შეიტანოს საჩივარი ხელისუფლებაზე, რომელიც არღვევს მის უფლებებს

1976 წელს კი ძალაში შევიდა აღმავლის საერთაშორისო პაქტის ფაქულტატიური ოქმი, რომლის თანახმადაც, გაეროს კომისიამ დაიწყო აღმავლის უფლებათა დარღვევის კერძო შემოწმების განხილვა.

მიანის უფლებათა კომიტეტის კომპეტენცია, ე.ი. ორგანო, რომელიც განიხილავს, შეისწავლის და გამოიკვლევს ცალკეულ პირთა შეტყობინება-საჩივრებს.

ნიშვნების წარდგენა მეორე მხარის არგუმენტების გასაბათილებლად.

აღმავლის საერთაშორისო პაქტის ფაქულტატიური ოქმის მონაწილე ქვეყანა მოვალეა ცნოს გაეროს-ს ადა-

მ პროცედურის მანძილზე ცალკეული პირები - შეტყობინების ავტორები, და სახელმწიფოები, რომელთაც დაარღვიეს მათი უფლებები, თანახმად პირობებში იმყოფებიან. ორივე მხარეს ერთნაირად შეუძლია თავისი არგუმენტებისა და შე-

ქმას გარდა, კომიტეტი სხოვს სახელმწიფოს სისრულეში არ მოიყვანოს სასიკვდილო განაჩენი, ხანამ ის განიხილავს სიკვდილმსჯილის საჩივარს.

გაეროს შესაბამის დოკუმენტს შემოგთავაზებთ ჩვენს გაზეთის შემდეგ ნომერში

ლისაბონიდან უფრო ახლო სოსლანბეგოვი (!?)

დეკემბრის დასაწყისში ლისაბონში გამართული ეუთო-ს სამიტის მართლაც ისტორიული გამოდგა - საქართველომ კიდევ ერთხელ დაადასტურა "სრული ნეიტრალიტეტის" პოლიტიკა რუსეთის სასარგებლოდ, ხოლო შევარდნაძე - ახალი პელსინკის პროცესის ავტორად მოგვევლინა

ოფიციალური ვერსიით, ლისაბონის შეხვედრაზე მნიშვნელოვან წარმატებას მივაღწიეთ აზნაურისა და შიდა ქართლის პრობლემათა გადაწყვეტაში: სამიტის პოლიტიკური დეკლარაციაში მოხსენიებულ იქნა აზნაურის ხატარაული ქართველთა ეთნიკური წმენდა, მეორე - უკანონოდ იქნა ცნობილი სეპარატისტთა მიერ ჩატარებული არჩევნები, და შესაძლოა - კიდევ ერთხელ დაიქსირდა ეუთო-ს წევრ-სახელმწიფოთა მხარდაჭერა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისადმი.

სამივე მოცემულობა, არსებითად, არაფერს შეიცავს განსაკუთრებულს, მით უფრო, როცა ფაქტობრივად ვითარება მთლიანად შენს საწინააღმდეგოდაა. სრულიად გაუგებარია პედალირება ეთნიკური წმენდის დაიქსირების აუცილებლობაზე მაშინ, როდესაც ომის, მასში მარცხისა და ეთნიკური წმენდის მთავარი სუბიექტი - რუსეთი, უნდა სტრატეგიული მოკავშირეა სამხედრო პოლიტიკურ თუ დიპლომატიურ ფორუმზე; როდესაც მისი აზნაური ვასალები ხან სისხლის სამართლის დამნაშავეებად მიიჩნევიან, ხან - დიპლომატიურ პარტნიორებად; როდესაც ქვეყნის მმართველ რეჟიმს არა აქვს არც სურვილი, არც უნარი შეტ-ნაკლები ობიექტურობით შეაფასოს შექმნილი ვითარება და რომ შეაფასოს, მაშინ სახელისუფლებო საფარშიდან პირდაპირ განსასჯელის სკამზე მოუწევს გადაბარება. ასეთ ვითარებაში არავითარი რეალური შედეგი არ შეიძლება აქონდეს თუნდაც ყველაზე ავტორიტეტულ დონეზე დეკლარირებულ პრინციპს.

ლისაბონში გამართულ ეუთო-ს სამიტზე საქართველომ არ გამოხატა თავისი პოზიცია ნატოს გაფართოებასთან დაკავშირებით, ვინაიდან ქვეყნის მმართველი - "ფორხილი და წინდახეული დიპლომატი" - შიშობდა, "რაიმე ხათაბალაში" არ გაეხვია ქვეყანა. თუმცა ძნელი წარმოსადგენია იმაზე მეტი ხათაბალა, რაც თავს დაატეხა საქართველოს მისმა მოვლინებამ, მაგრამ მანაც გულისამაშუეებელია მამობრივი ზრუნვა პატარა, პროვინციულ სამშობლოზე მსოფლიო პოლიტიკის საიდუმლოებებს ნახარბი პატრიარქისგან.

რომელმაც კავკასია უნდა გააერთიანოს და გააძლიეროს, ჩვენ ამ საქმეში ყოველთვის მის გვერდით ვიქნებით. - ამბობენ ჩეხები, რომელთაც არ ესწრებალენ მტერ-საპირისპიროების გარეშე, იცინა ხათი მიდიან და რეალურ პარტნიორებს, ნამდვილ მეგობრებს დაიქვებენ.

სამივე მოცემულობა, არსებითად, არაფერს შეიცავს განსაკუთრებულს, მით უფრო, როცა ფაქტობრივად ვითარება მთლიანად შენს საწინააღმდეგოდაა. სრულიად გაუგებარია პედალირება ეთნიკური წმენდის დაიქსირების აუცილებლობაზე მაშინ, როდესაც ომის, მასში მარცხისა და ეთნიკური წმენდის მთავარი სუბიექტი - რუსეთი, უნდა სტრატეგიული მოკავშირეა სამხედრო პოლიტიკურ თუ დიპლომატიურ ფორუმზე; როდესაც მისი აზნაური ვასალები ხან სისხლის სამართლის დამნაშავეებად მიიჩნევიან, ხან - დიპლომატიურ პარტნიორებად; როდესაც ქვეყნის მმართველ რეჟიმს არა აქვს არც სურვილი, არც უნარი შეტ-ნაკლები ობიექტურობით შეაფასოს შექმნილი ვითარება და რომ შეაფასოს, მაშინ სახელისუფლებო საფარშიდან პირდაპირ განსასჯელის სკამზე მოუწევს გადაბარება. ასეთ ვითარებაში არავითარი რეალური შედეგი არ შეიძლება აქონდეს თუნდაც ყველაზე ავტორიტეტულ დონეზე დეკლარირებულ პრინციპს.

ამდენად, საქართველომ კიდევ ერთხელ დააფიქსირა თავისი ფორმალური ნეიტრალიტეტი, ან უფრო სწორად იქნებოდა გვეთქვას, სრული ინდიფერენტულობა სტრატეგიული მოკავშირეობის პრინციპისადმი - აქაიდა, ამისთვის სად გვეცალია, როცა ასეთი მწვავე საშინაო პრობლემაზე ვაქვს. შევარდნაძისეული პოლიტიკის ფაქტობრივი და სამართლებრივი ორიენტირი კი რა ხანია განსაზღვრულია - რუსეთით. ***

ჯერჯერობით, შეხვედრა ზელიმხან იანდარბიევთან დაგეგმილი არაა, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ჩეხეთის კონფლიქტი მოგვარდება, შესაძლოა, სხვადასხვა დონეზე, ამგვარი შეხვედრაც შედგეს. - ტრადიციულად გაუგებარია შევარდნაძის პოზიცია. ნათელია მხოლოდ ის, რომ ამ შეხვედრის ნებართვა რუსეთისგან ჯერ არ მიუღია. ხოლო როცა ეს უკანასკნელი თავის მართონებს ძალებს მოუშვებს და ამგვარი ნაბიჯის გადადგმის უფლებას მისცემს, უკვე გვიანი იქნება და საქართველო, რომელიც კიდევ ერთხელ დაკარგავს რეალურ პარტნიორებას, რეალურ მოკავშირეებთან ერთიერთობის აღდგენის შანსს, საბოლოოდ აღმოჩნდება გადამთილ "შეგობარზე" მიბმული, გარეუკმაყოფირობის დამოუკიდებლად ერთიერთობის უნარწარმოქმნილი.

სამივე მოცემულობა, არსებითად, არაფერს შეიცავს განსაკუთრებულს, მით უფრო, როცა ფაქტობრივად ვითარება მთლიანად შენს საწინააღმდეგოდაა. სრულიად გაუგებარია პედალირება ეთნიკური წმენდის დაიქსირების აუცილებლობაზე მაშინ, როდესაც ომის, მასში მარცხისა და ეთნიკური წმენდის მთავარი სუბიექტი - რუსეთი, უნდა სტრატეგიული მოკავშირეა სამხედრო პოლიტიკურ თუ დიპლომატიურ ფორუმზე; როდესაც მისი აზნაური ვასალები ხან სისხლის სამართლის დამნაშავეებად მიიჩნევიან, ხან - დიპლომატიურ პარტნიორებად; როდესაც ქვეყნის მმართველ რეჟიმს არა აქვს არც სურვილი, არც უნარი შეტ-ნაკლები ობიექტურობით შეაფასოს შექმნილი ვითარება და რომ შეაფასოს, მაშინ სახელისუფლებო საფარშიდან პირდაპირ განსასჯელის სკამზე მოუწევს გადაბარება. ასეთ ვითარებაში არავითარი რეალური შედეგი არ შეიძლება აქონდეს თუნდაც ყველაზე ავტორიტეტულ დონეზე დეკლარირებულ პრინციპს.

ლისაბონში კიდევ ერთხელ გამოჩნდა შევარდნაძის მეტად მნიშვნელოვანი თვისება: მას არ უყვარს ნახევარტონები - გლობალში ხედავს პრობლემას. ოდეს მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნები განიხილავდნენ ევროპის სასიკვდილო პერსპექტივასთან დაკავშირებულ საკითხს, არსებითად წყვეტენ, თუ ვინ იქნება დომინირებელი პოზიციის მქონე, დასავლეთი - ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის მკაცრი სისტემა და სამხედრო პოტენციალით, თუ რუსეთი - მისი სატყეობი ევროსტრუქტურებით (ნათელია, რომ ასეთია თავად ეუთო), საქართველოს უჭიკობი გენია მოუწოდებს პელსინკის დეკლარაციის ახალი რედაქციის შემუშავებისკენ, რომელიც, თუმცა, 21-ე საუკუნის კონსტიტუცია უნდა გახდეს. რითი არ არის სოციალურული იდეა? შევარდნაძე - ახალი პელსინკის პროცესის სულიწამდგამელი!

ნიშნადღობი, რომ შეხვედრაზე რუსეთის მხრიდან ყოველმხრივი მხარდაჭერა ხვდა საქართველოსთან დაკავშირებული რუსულ-საქართველოს მიღებას მაშინ, როდესაც იგივე რუსეთი ფორმალურად მანც შეეცადა, აზნაური ვასლის საპირისპიროდ, ყარაბახზე სომხეთის პრიორიტეტული უფლებებისთვის გაბრძოლებას, თუმცა, უმაღლესი ინტერესებიდან გამომდინარე, ესეც იოლად დათმო. ნათელია და არავითარ სენსაციას არ წარმოადგენს, რომ მსოფლიოს ქვეყნები არავითარ შემთხვევაში, არც ერთ დონეზე, არ დააფიქსირებენ რომელიმე სამართლებრივ სუბიექტის შეიგნო მიმდინარე სახელმწიფოებრივ ტერიტორიული გაყოფის პროცესს. ეს არც მათ ინტერესებში შედის. მაგრამ ისიც ნათელია, რომ ამ საკითხთა გადაწყვეტა მინდობილი აქვს მაკონტროლებელ ქვეყანას და დროს.

ლისაბონში გამართულ ეუთო-ს სამიტზე საქართველომ არ გამოხატა თავისი პოზიცია ნატოს გაფართოებასთან დაკავშირებით, ვინაიდან ქვეყნის მმართველი - "ფორხილი და წინდახეული დიპლომატი" - შიშობდა, "რაიმე ხათაბალაში" არ გაეხვია ქვეყანა. თუმცა ძნელი წარმოსადგენია იმაზე მეტი ხათაბალა, რაც თავს დაატეხა საქართველოს მისმა მოვლინებამ, მაგრამ მანაც გულისამაშუეებელია მამობრივი ზრუნვა პატარა, პროვინციულ სამშობლოზე მსოფლიო პოლიტიკის საიდუმლოებებს ნახარბი პატრიარქისგან.

ლისაბონში კიდევ ერთხელ გამოჩნდა შევარდნაძის მეტად მნიშვნელოვანი თვისება: მას არ უყვარს ნახევარტონები - გლობალში ხედავს პრობლემას. ოდეს მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნები განიხილავდნენ ევროპის სასიკვდილო პერსპექტივასთან დაკავშირებულ საკითხს, არსებითად წყვეტენ, თუ ვინ იქნება დომინირებელი პოზიციის მქონე, დასავლეთი - ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის მკაცრი სისტემა და სამხედრო პოტენციალით, თუ რუსეთი - მისი სატყეობი ევროსტრუქტურებით (ნათელია, რომ ასეთია თავად ეუთო), საქართველოს უჭიკობი გენია მოუწოდებს პელსინკის დეკლარაციის ახალი რედაქციის შემუშავებისკენ, რომელიც, თუმცა, 21-ე საუკუნის კონსტიტუცია უნდა გახდეს. რითი არ არის სოციალურული იდეა? შევარდნაძე - ახალი პელსინკის პროცესის სულიწამდგამელი!

ნუგ ზარ წიკლაური

კვირის ამბები

3. ნალიბაიძე ლ. პ. როლიონოვი საქართველოს უშიშროებაზე ბჭოვანი

საქართველოს თავდაცვის მინისტრი ვარდიკო ნალიბაიძე 2 დეკემბერს მოსკოვში შეხვდა რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის მინისტრს, ევგენი როლიონოვს. შეხვედრის მსვლელობისას განიხილეს მათი ქვეყნის თანამშრომლობის საკითხები, მათ შორის საქართველოსთვის მძიმე ტექნიკისა და შეიარაღების გადაცემის საკითხები.

აფხაზეთის საპრობლემო ნაცვლად - სელუნიოვი

10 დეკემბერს, ადამიანის უფლებათა დაცვის დღეს, საქართველოს პარლამენტში, ნაცვლად ადრე გათვალისწინებული დებულებისა აფხაზეთის პრობლემის გარშემო, დაგეგმილია რუსეთის ფედერაციის სახელმწიფო, საოთაობროს თავმჯდომარის, სელუნიოვის გამოსვლა. ამასთან დაკავშირებით ფრაქცია "ეროვნულ-დემოკრატიის" თავმჯდომარემ, მაიშუკა გიორგაძემ გააკეთა საპროტესტო განცხადება.

იაკუბოვი წავიდა, აგბრაე რუსულ-აფხაზეთში სახელმწიფო ალიანსი კვლავ სახეზეა

აფხაზეთში ხელისუფლებამ და რეგიონში განლაგებულმა რუსულმა სამშვიდობო ძალებმა ერთობლივი სახელმწიფო თანამშრომლობის საკითხებზე შეხვედრა დაიწყო. მათ დეკემბრის შუა რიცხვებში პარტიზანების განლაგების რაიონის გაწმენდა აქვთ განსაზღვრული. როგორც ჩანს, სამშვიდობო ჯარების სარდლის შეცვლამ, თვითდასრული პრობლემის მიუხედავად, პრინციპულად არ შეცვალა რუსულ-აფხაზეთში სამხედრო ალიანსის შინაარსი. პარალელურად, ჩერნომირდინის ბრძანებით, რუსეთ-საქართველოს შორის საზღვარი გაიხსნა და აფხაზეთს მიეცათ საშუალება, აწარმოონ სავაჭრო ურთიერთობები რუსეთის რეგიონებთან.

აფხაზეთიდან დევნილი პოლიტიკური ორგანიზაციების უფლებების უცხადებან ხელისუფლებას

6 დეკემბერს გაიმართა აფხაზეთიდან დევნილი პოლიტიკური ორგანიზაციების საინიციატივო ჯგუფის შეხვედრა. შეხვედრაზე იმსჯელეს საკოორდინაციო ჯგუფის შექმნის თაობაზე. საუბარი ასევე შეეხო აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის კონსოლიდაციისთვის განსახორციელებელ სამუშაოებს. შეხვედრაზე მიღწეულია შეთანხმება აფხაზეთის შემოღობვის კავშირს, აფხაზეთიდან დევნილთა კავშირს, აფხაზეთის გათავისუფლების ორგანიზაციას, აფხაზეთის ახალგაზრდულ ორგანიზაციას, აფხაზეთის პედაგოგთა კავშირს, აგრეთვე სხვა ორგანიზაციებსა და ცალკეულ პირებს შორის ძალდატანებისა და მისი ხელშეწყობის ორგანიზაციის შესახებ. ითქვა, რომ ამ ორგანიზაციამ ხელმძღვანელობა უნდა გაეწიოს, აფხაზეთის ფაქტობრივ დაბრუნებას საქართველოს შესაძლებლობაში. ასევე დევნილთა დაბრუნებას აფხაზეთის ტერიტორიაზე. შეხვედრის მინაწილეებმა სრული უნდა აღმოაჩინონ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკისა და საქართველოს ხელისუფლებას.

იყო თუ არა ორგანიზაციის არსებობის უაღრესი?

5 დეკემბერს მოსკოვში გაიმართა მორიგი შეხვედრა სამხრეთ მოლაპარაკებათა ფარგლებში. ქართულ მხარეს წარმოადგენდა საქართველოს ელჩი რუსეთის ფედერაციაში ვაჟა ლორთქიფანიძე, აფხაზეთ დელეგაციის ხელმძღვანელმა აფხაზეთი ხელისუფლების საგარეო საქმეთა მინისტრი კონსტანტინე ოზგანი, ხოლო რუსულ მხარეს წარმოადგენდა საგარეო საქმეთა მინისტრი ბორის პასტუხოვი. შეხვედრისას ოზგანმა განაცხადა, რომ აფხაზეთში დაბრუნების უფლება მიეცემა მხოლოდ იმ პირებს, რომლებიც იარაღი ხელში არ იბრძოდნენ სეპარატისტთა წინააღმდეგ. ამან გამოიწვია ავტონომიური რესპუბლიკის დევნილი ორგანიზაციის გაცხადება. მიუხედავად ამისა, როგორც ჩანს, საქართველოს არსებული ხელისუფლება არ ამირებს აფხაზეთთან დიპლომატიური ურთიერთობების გაწვევას. შეუძლებელი ინფორმაციის თანახმად, კონსტანტინე ოზგანი თავისი განცხადებით ვიზიტის შემდეგ, კიდევ ერთხელ იმყოფებოდა თბილისში უკვე არსებებისა და შედეგების შედეგად, დაახლოებით 28-29 ნოემბერს, და კვლავ მკონდა პირისპირ საუბარი ე. შევარდნაძესთან. ამდენად, მის მიერ 5 დეკემბერს მოსკოვში გაკეთებული განცხადებები, შესაძლოა, შეთანხმებულ იქნას იყოს საქართველოს უმაღლეს ხელისუფლებასთან.

"ოსეთად" წოდებული პოლიტიკურ-ტერიტორიული ერთეულის წინააღმდეგ

მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით გავრცელდა საქართველოს მოსახლეობის განცხადება ცხინვალის ზონაში "ოსეთად" წოდებული ტერიტორიულ-პოლიტიკური ერთეულის შექმნის შესახებ, რომელშიც ხელმძღვანელი ადინიშავენი, რომ: 1. არც საქართველოს პრეზიდენტი, არც საქართველოს პარლამენტი არ არიან უფლებამოსილი, დაუთანხმონ ცხინვალის ზონაში "ოსეთად" წოდებული ერთეულის შექმნას, ხელი შეუწყონ მის შექმნას ან დაუშვან მისი შექმნა, ვინაიდან არც პრეზიდენტის საარჩევნო პროგრამაში და არც, დღევანდელი საპარლამენტო უმრავლესობის პროგრამაში არ იყო გამოთქმული ამგვარი ერთეულის შექმნის ან მისი შექმნის მცდელობის განზრახვა. 2. კატეგორიულად წინააღმდეგნი ვართ ცხინვალის ზონაში "ოსეთად" წოდებული ტერიტორიულ-პოლიტიკური ერთეულის შექმნისა, ვინაიდან ეს იქნება უდიდესი ისტორიული უსამართლობა და უდიდესი ხაფორხე საქართველოს სახელმწიფოსთვის.

ლარსის საზღვარი დაპატიმრებული პარტიზანებისთვის

ბოლო პერიოდში რუსეთმა გაამკაცრა კონტროლი ლარსის საზღვარზე. რუსი მესაზღვრეების თქმით, ისინი ასრულებენ ვ. ჩერნომირდინის განკარგულებას, რომელიც ორი წლის წინ იქნა მიღებული, თუმცა ამ ორი წლის განმავლობაში ეს რეჟიმი ფაქტობრივად არ მოქმედებდა, მაგრამ ამჟამად მესაზღვრეებს აქვთ პირდაპირი მითითება, უცხო ქვეყნის მოქალაქეები არ შეიშვებოდნენ რუსეთის ტერიტორიაზე. რუსი მესაზღვრეები არც საზღვრისპირა ვახუშტის მცხოვრებლებს უშვებენ, რომლებიც აქავე დაუბრკოლებლად ატარებდნენ. აღსანიშნავია, რომ მსგავსი დაბრკოლებები არ ექმნებათ სომხეთის მოქალაქეებს.

მოსკოვში განახლდა ქართულ-აფხაზეთი მოლაპარაკებები. ამჯერად ერთმანეთს პირისპირ ელჩორ-თქიფანიძე და თბილისში ახლახან ნამყოფი, შევარდნაძის "მეგობრობის კანდიდატი" - კ. ოზგანი დგანან. რუსეთის მხარეს კი ბ. პასტუხოვი წარმოადგენს. როგორც მოსალოდნელი იყო, მოლაპარაკებათა ახალ რაუნდს რაიმე ახალი შედეგი არ მოჰყოლია: აფხაზეთი ისევ მითხოვენ თავიანთი დამოუკიდებლობის აღიარე-

... ქარაზანი კი მიღის

ბას, ქართული მხარე ისევ სთავაზობს ავტონომიას ფართო უფლებამოსილებით, რუსეთი კვლავ დახმარებას კვირდება ქართველ მართებლებს და კვლავ ეხმარება აფხაზეთს. რუსეთის სახელმწიფო დუმის გეოპოლიტიკის კომიტეტმა ახლახან გააკეთა განცხადება, რომ აუცილებელია, რუსეთში შექმნილი აფხაზეთის ეკონომიკური ბლოკადა, რადგანაც აფხაზეთი წარმოადგენს რუსეთის სისტემატურად ხვდებიან აშშ-სა და დიდი ბრიტანეთის საელჩოებს, ხოლო ეს უკანასკნელები სეპარატისტებს საქართველოსთან კომპრომისზე წასვლას სთავაზობენ დიდი მატერიალური დახმარების საფასურად. გეოპოლიტიკური კომიტეტი "შეიშობს, რომ აფხაზეთი შეიძლება დაეთანხმოს ამ წინადადებას და მისი დამოკიდებულება საქართველოს მიმართ შეიცვალოს. ის ფაქტი, რომ რუსეთის საქართველოსთან და აფხაზეთის შორის დღეს არსებული ურთიერთობის შენარჩუნება სერს, ამ განცხადებებთან ერთად, ებრალოდ, აღნიშნული კომიტეტი, რომლის ლიდერი ლიბერალურ-დემოკრატიული პარტიის წევრია, საქვეყნოდ აცხადებს იმას, რის შედეგადაც ასე საკვლავად უფრო ცდილობს რუსეთისა და საქართველოს უმაღლესი ხელისუფლებას, რაც შეეხება ექსტრემისტურ ბლოკადას. მოგეხსენებათ, აქ გასაკვირვებელი ბევრი არაფერია: ამ ბლოკადის უკუშორებასა და მქედონენარიაობაზე ჩერნომირდინის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტის - აფხაზეთიდან ციტირების გატანის შესახებ - მითითებებს.

ამდენად გასაკვირია, რომ მოლაპარაკებათა პროცესის, სადაც მონაწილეობს როგორც ოს ოზგანს, ვინც სწორედ მხარეთა მოუთხოვლობითაა დაინტერესებული, ადგილიან არ იძვრის. კ. ოზგანის (რომლის პოზიციასაც მოსკოვი მოლაპარაკებების

დროს სულაც არ ეტყობა რაიმე წინააღმდეგობა არსებობს რეჟიმთან) განცხადებით, აფხაზეთში დაბრუნებებიან მხოლოდ ის პირები, რომელთაც იარაღი არ აუღიათ ხელში აფხაზეთის წინააღმდეგ. აფხაზეთის დევნილი უზენაესი საბჭო ამ განცხადებას აღეშოთებია. არადა, ყველაფერი ლოგიკურად ხდება - ვიდრე საქართველოს ფაქტობრივ ხელისუფლებას შეგნებულად გადააქვს აქცენტები ლტოლვილთა დაბრუნებაზე და არა ტერიტორიის დაბრუნებაზე, აფხა-

ზეთში საქართველოს იურისდიქციის აღდგენაზე. სეპარატისტთა ლიდერები ყოველთვის მტკიცედ წამოაყენებენ ამგვარ მითხონას და ამის საფუძველზე თავად ქართული მხარის დანაშაულებრივი პოზიცია იქნება. საქართველოს ფაქტობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები აღშოთებულნი არიან იმითაც, რომ სეპარატისტებს "ოთრისოდენადაც არ შეუძლებიათ თავიანთი პოზიცია და კვლავ მითხოვენ საქართველოსთან სახელმწიფოებრივ-სამართლებრივი ურთიერთობის აღდგენას თანასწორუფლებიანობის პრინციპების დაცვით. არადა, უცხადური ის იქნებოდა, რომ სეპარატისტთა ხელისუფლებამ, რომელიც საქართველოს მმართველ რეჟიმს არაფრით შეუვიწყრებია, სხვაგვარად მოქცეულიყო და "არჩენების" ჩატარების შემდეგ უფრო დამოძიბი გამხდარიყო.

როგორც ჩანს, დისკონსის სამიტზე მიღებული დეკლარაციის რამდენიმე პუნქტის გერ ახდენს სათანადო გავლენას გაჯიუტებულ სეპარატისტებზე. საქართველოს მმართველი რეჟიმის პრობლემად კი, ამჯერად, აღნიშნული დოკუმენტის გარშემო ტრიალებს. ხელისუფლები, როგორც ყოველთვის, აღფრთოვანებული არიან თავიანთი საქრთავის ურთიერთობის გამხდარყოფით...

როგორც დისკონსიდან დაბრუნებულმა შევარდნაძემ განაცხადა, ამ სამიტზე კავკასიის რეგიონის განსაკუთრებული ყურადღების ქვეშ მოექცა მსგ. თქმით, საქართველოსთვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს დეკლარაციის იმ პუნქტებს, სადაც უოსიკური წმენდაა დაგეგმილი და სადაც სეპარატისტების დეტრუქციულ მოქმედებაზე დაპირება, რისი ერთობა გამოხატულიც; თუმცა, აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში ჩატარებული არჩევნებია. ასე რომ, დისკონსის სამიტზე მიღებული დეკლარაციის ორი პუნქტი მმართველ რეჟიმს მოტყუებული მოსახ-

ულელებათა მასობრივი, სისტემატური და უხეში დარღვევების მუდმივი პრაქტიკა. ქვეყანაში სუფევს სასტიკი პოლიციური რეჟიმი, ციხეებში 100-ზე მეტი პოლიტპატიმარი და სინდისის ტუსადია.

ა.წ. 10 დეკემბერს, სამშაბათს, დილის 12 საათზე, სრულიად საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ასოციაციის პრეზიდენტი, ბნი გიორგი კერვალიშვილი აწყო მს. პრესკონფერენციას ქართველი და უცხოელი ჟურნალისტებისთვის. მთავარი თემა იქნება "ადამიანის უფლებათა დაცვის საჯალალო მდგომარეობა საქართველოში". შეხვედრაზე მოწვეულნი არიან უცხოეთის მისიის წარმომადგენლები. პრესკონფერენცია გაიმართება საქართველოს "ეროვნული გმირის, მერაბ კოსტავას სახლ-მუზეუმში". გათხოვთ მობრძანდეთ.

საქართველოს პელსინკის კავშირის ადამიანის უფლებათა კომისია იტყობინება, რომ მისი ხელთ არსებული ინფორმაციის თანახმად, "მსჯავრდებულ პოლიტპატიმრებს, შესაძლოა, ეახლდეს ხანებში გაემკაცრონ რეჟიმი. არ არის გამორიცხული, რევი პირების მიმართ სასჯელის აღსრულების აღვილებში მოეწყოს პროვოკაციები, რის შემდეგაც მათ დამატებით მიეჯავრება დახურული ციხის რეჟიმი, როგორც ეს მოხდა ე.წ. ვვარ-

დების გამოსაქვეყნების შემთხვევაში, ეყოფა. რაც შეეხება რეალურ მდგომარეობას, იგი სამდვილად არ შეესაბამება ხელისუფლათა ამაღლებულ განწყობას. აფხაზეთ მხარეს, სიჯიუტესთან ერთად, აქტიური ქმედებების სურვილიც (და შესაძლებლობაც) ემატება, რაც ბევრს აძლევს საფუძველს იფიქროს, რომ აფხაზეთის პრობლემის მეშვეობით რუსეთი ახალ უბედურებას უშადაებს საქართველოს. შემთხვევითი არ

უნდა იყოს ის, რომ ამ ბოლო დროს გახშირდა ლაპარაკი ქართველ პარტიზანთა რაზმების მოქმედების შესახებ. როგორც ჩვენთვის ცნობილი გახდა, იაკუშევზე ამასწინანდელი თავდასხმის ვერსიებს შორის ყველაზე გავრცელებული, ქართველ პარტიზანთა თავდასხმის ვერსიას. სხვათა შორის, ამგვარი ხმების გავრცელებას, რასაც, შესაძლოა, არასახურველი შედეგებიც მოჰყვეს, გარკვეულწილად, აფხაზეთის დევნილი ხელისუფლების წარმომადგენელთა პირობითი შეზავებელი, ნახევრად "დაშიფრული" გასაიდუმლოებული "ორგანიზაციის" გაშინაოქვეყნებაც უწყობს ხელს ("თუ არ დაიწყება ჩვენი პრაქტიკული დაბრუნება... ეს მომართბა უსათიოდ გაფართოვდება, გამძაფრდება... ნათქვამია აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს განცხადებაში).

სოციალური ინფორმაციით, რუსეთის სამშვიდობო ძალებმა (აფხაზეთში პოლიციასთან ერთად) გაღას რაიონში. ქართველ პარტიზანთაგან მისი გაწმენდას მისწიო, მოსალოდნელია მოაწყოს რევი. სოციალური ინფორმაციის თანახმად, რომ ამგვარი ოპერაციის მასშტაბები შეიძლება გაიზარდოს და სუკადის ტერიტორიაზე ჩატარდეს მსგავსი დონის ოპერაცია. მთ კეტირეს, რომ სამშვიდობო ძალებს მიეცემა აქვთ ამ რაიონში მოქმედების მანდატიც.

საქართველოს ფაქტობრივი ხელისუფლების "საერთაშორისო ტრიუმფის" ფონზე, ამგვარი ვარაუდები, შესაძლოა, ძალზე პრობლემური იქნება და პრინციპულად გამოიყურებოდეს, მაგრამ გამოიყურებოდეს, რომ ჩვენში პოლიტიკურ ამინდს სწორედ ეს "პრინციპული" ქმედებები ქმნიან, თორემ კარგი დეკლარაციები და დადგენილებები იმდენი დაგვიტრთვდა, ბარემ ამ "დიდ დიპლომატს" ეყოფა "კაცობრიობის ქურუთის" იმიჯის შესახარხუნებ-

დავით გიგაური

ინფორმაცია

1996 წლის 10 დეკემბერი ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო დღეა. 1948 წლის 10 დეკემბერს გაეროს საერთაშორისო კონფერენციის შედეგად დადგინდა ახსამბლეამ ადამიანის დასაცავად მნიშვნელოვანი დოკუმენტი მიიღო - "ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია". ყოველი წლის ამ დღეს ცივილიზებული და პროგრესული კაცობრიობა ზეიმით აღნიშნავს. მართალია, 1992 წლიდან საქართველო გაეროს წევრი ქვეყანაა, მაგრამ დღევანდელი ე. შევარდნაძის დეტატორული რეჟიმი არ ასრულებს საერთაშორისო სამართლით ნაკისვ ვალდებულებებს, რომელიც გამოიხატება იმაში, რომ საქართველო იმ ქვეყნების რიგს ეკუთვნის, რომელშიც დამკვიდრებულია ადამიანის

ჯამბულ ბოკუჩავას უმსაქლოა გაუმკაცრონ რეჟიმი

საქართველოს პელსინკის კავშირის ადამიანის უფლებათა კომისია იტყობინება, რომ მისი ხელთ არსებული ინფორმაციის თანახმად, "მსჯავრდებულ პოლიტპატიმრებს, შესაძლოა, ეახლდეს ხანებში გაემკაცრონ რეჟიმი. არ არის გამორიცხული, რევი პირების მიმართ სასჯელის აღსრულების აღვილებში მოეწყოს პროვოკაციები, რის შემდეგაც მათ დამატებით მიეჯავრება დახურული ციხის რეჟიმი, როგორც ეს მოხდა ე.წ. ვვარ-

ულელებათა მასობრივი, სისტემატური და უხეში დარღვევების მუდმივი პრაქტიკა. ქვეყანაში სუფევს სასტიკი პოლიციური რეჟიმი, ციხეებში 100-ზე მეტი პოლიტპატიმარი და სინდისის ტუსადია.

ა.წ. 10 დეკემბერს, სამშაბათს, დილის 12 საათზე, სრულიად საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ასოციაციის პრეზიდენტი, ბნი გიორგი კერვალიშვილი აწყო მს. პრესკონფერენციას ქართველი და უცხოელი ჟურნალისტებისთვის. მთავარი თემა იქნება "ადამიანის უფლებათა დაცვის საჯალალო მდგომარეობა საქართველოში". შეხვედრაზე მოწვეულნი არიან უცხოეთის მისიის წარმომადგენლები. პრესკონფერენცია გაიმართება საქართველოს "ეროვნული გმირის, მერაბ კოსტავას სახლ-მუზეუმში". გათხოვთ მობრძანდეთ.

საქართველოს პელსინკის კავშირის ადამიანის უფლებათა კომისია იტყობინება, რომ მისი ხელთ არსებული ინფორმაციის თანახმად, "მსჯავრდებულ პოლიტპატიმრებს, შესაძლოა, ეახლდეს ხანებში გაემკაცრონ რეჟიმი. არ არის გამორიცხული, რევი პირების მიმართ სასჯელის აღსრულების აღვილებში მოეწყოს პროვოკაციები, რის შემდეგაც მათ დამატებით მიეჯავრება დახურული ციხის რეჟიმი, როგორც ეს მოხდა ე.წ. ვვარ-

ულელებათა მასობრივი, სისტემატური და უხეში დარღვევების მუდმივი პრაქტიკა. ქვეყანაში სუფევს სასტიკი პოლიციური რეჟიმი, ციხეებში 100-ზე მეტი პოლიტპატიმარი და სინდისის ტუსადია.

მზადდება ნიადაგი ლოთი ქობალიას

რამდენიმე დღის წინ ქართულ პრესაში გავრცელდა დეზინფორმაცია იმის შესახებ, რომ თითქოს ვახტანგ ქობალიას მიმართ გამოტანილი სასიკვდილო განაჩენი სისრულეში იქნა მოყვანილი. ამ უაქტორო ცნობას მხარი აუბა კონკრეტულმა პიროვნებამაც - ქართლოს დარბაზში ვიღმა. საპასუხოდ, პროკურატურის მესვეურებმა კმაყოფილების გრძობით უარყვეს ეს სრულიად უსაფუძვლო და ალოგიკური ჭორი - აქაოდა, ნახეთ რას არ იგონებენო. ალოგიკური კი ეს დეზინფორმაცია თუნდაც იმიტომ გახლდათ, რომ 19 ნოემბერს გამოტანილი განაჩენი ჯერ თვით მსჯავრდებული პოლიტიკატი-მრებისთვისაც კი არ წარუდგენიათ და ამის გამო, ზვიად ძიძიგური, ჯამბულ ბოკუაშვილი და ნუგზარ მთლიანიშვილი ჯერაც არ გადაუყვანიათ სასჯელის აღსრულების ადგილებში.

ჩვენ აზრით, ამ დეზინფორმაციის გავრცელება არც შემთხვევით ხასიათს ატარებს და არც უწყინარ მიზანს ისახავს. ერთი მხრივ, შესაძლოა, ეს იყოს ერთგვარი ფსიქოლოგიური ტესტი, რომელიც საზოგადოებრივი განწყობილების ზონდირებას ისახავს მიზნად - ვნახოთ, რას იტყვის ხალხიო. მეორე მხრივ, ამგვარი ჭორის კერძონეტულმა აგორებამ, შესაძლოა, მატერიალურ მწყემსის იგავებსა არ იყოს, საერთოდ დაუფერებელი გახადოს განაჩენის აღსრულების შესაძლებლობა და მოადუნოს ყურადღება. მით უფრო, რომ საზოგადოებაში ყოველმხრივ ინერგება აზრი, თითქოს არავის არ დახვრეტენ, საქართველოში უკვე ორი წელია არავის დაუხვრეტიათ და, ფაქტობრივად, მოქ-

დასასმობტალ

მეღებს მორატორიუმი სიკვდილით დასჯაზე. უკანასკნელი საპარლამენტო დებატების შემდეგ კი, გაუთვითცნობიერებულ პუბლიკას ისეთი შთაბეჭდილება დატოვა, რომ სიკვდილით დასჯის გაუქმების საკითხი, ფაქტობრივად, დადებითადაა გადაწყვეტილი.

სინამდვილეში, იურიდიული კომისიის მიერ შემოთავაზებული კანონპროექტი საკვებით თავსდება იმ კრიტერიუმებში, რომელიც საქართველოს პროკურატურისთვისა და, რაც მთავარია, უმაღლესი მმართველისთვის, რათა დაუბრკოლებლად განაგრძოს სისხლიანი ანგარიშსწორება. იმავე დებატების დროს თვით სააკაშვილის მიერ იქნა გამოთქმული მოსაზრება, რომ მიზანშეწონილია სიკვდილით დასჯა ძალაში დარჩეს საჯანგებო შემთხვევებისა და სამხედრო დანაშაულებისთვის. ამდენად, დამოკლეს

მახვილი სამხედროების თავზე კი-ღია და, საფიქრალია, უახლოეს ხანში შეიწიროს აფხაზეთის ომში მონაწილე ის ოფიცრები, რომლებიც არასასურველი მოწყვეტი არიან პირადად შეუარდნადის გამრული მოთავსარდლობისა. ვახტანგ ქობალია, თუ პირველი არა, უდავოდ, ერთ-ერთი მათგანია.

ამიტომაც, რიგი დამკვირვებლები გამოთქვამენ მოსაზრებას, რომ სასიკვდილო განაჩენების აღსრულებაზე მორატორიუმის მიღება სწორედ იმის გამო ფერხდება და კვლავაც გატანადდება, რათა ჯერ გაუსწორდნენ ქობალიას, ხოლო სისხლის სამართლის კოდექსში სიკვდილით დასჯის მუხლებთან დაკავშირებით შეტანილი იქნება იმგვარი ცვლილებები, რომლებიც მას არ შეეხება.

ირაკლი დგებუაძე

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს, მ. უგრეხელიძეს

სიკვდილისჯილი ვახტანგ (ლოთი) ქობალიას განცხადება

მოგახსენებთ, რომ ჩემს წინააღმდეგ წარმოებული საქმის მასალებს არ გავცნობივარ არც წინასწარი გამოძიების პერიოდში და არც სასამართლო გამოძიებისას. სასამართლო კოლეგიის თავმჯდომარემ, ა. ალადაშვილმა, მომიცა პირობა, რომ ნებისმიერ დროს დამრთავდა ნებას გავცნობოდი მასალებს. მოპოვებულს როგორც წინასწარ გამოძიებაში, ასევე სასამართლო პროცესის მიმდინარეობის დროს. გთხოვთ, ნება დამრთოთ გავცნო წინასწარი გამოძიების მასალებს და სასამართლო სხდომის ოქმებს.

ვახტანგ (ლოთი) ქობალია
26 ნოემბერი, 1996 წელი

შეპარდნამს აღარ შერცხვება

...ვინაიდან პროკურატურის მესვეურებმა "დაამტკიცეს", რომ საქართველოში არ არიან პოლიტიკატიმრები

ამის შესახებ განაცხადა გენერალურმა პროკურორმა ჯამბულ ბაბილაშვილმა 7 დეკემბერს, პროკურატურის, შსს-ს, უზენაესი სასამართლოსა და იუსტიციის სამინისტროს უმაღლეს პირთა ერთობლივ პრესკონფერენციაზე. საგულისხმოა, რომ ქართველი პროკურორები ერთ საჯარო განცხადებას არ აკეთებენ ისე, რომ რაიმე ოდიოზური სამართლებრივი კაზუსი არ დაუშვან. მაგალითად, ამჯერად გენპროკურორმა განაცხადა, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში არ არის ისეთი მუხლი, რომელიც ითვალისწინებს მოქალაქის დასჯას პოლიტიკური შეხედულებების გამო. თითქოს ასეთი მუხლები მრავლად იყოს სხვა, თუნდაც ველური დიქტატურის ქვეყნებში. თვით საბჭოთა კავშირის პრაქტიკაში დისიდენტთა უმრავლესობას ბრალდებდა წაყენებულად სამშობლოს დასაბრუნებლად, და არა განსხვავებული პოლიტიკური შეხედულებების ქონა.

ბაბილაშვილის მეორეგენიალური მიგნების თანახმად, პოლიტიკატიმარია ის პირი, რომელიც პოლიტიკური შეხედულების გამო იდევნება. განუყოფარტავე ბატონ გენპროკურორს, რომ ვინც თავისი შეხედულებების გამო იდევნება, ის სინდისის პატიმარია, ხოლო პოლიტიკატი-მრად ითვლება თვით ირლანდიელი ტერორისტიც კი, რომელიც ლონდონის ცენტრში აფეთქებს ნადუმებს და ამაყად აცხადებს - ეს მე გავაკეთე ჩემი ქვეყნის ოკუპანტთა წინააღმდეგო. რაც შეეხება ქართველ პოლიტიკატიმრებს, მათ არათუ კონკრეტული დანაშაულები, არამედ ისიც კი ვერ დაუმტკიცა პროკურატურამ და უზენაესმა სასამართლომ, რომ საერთოდ უფლებამოსილნი იყვნენ მათ მიმართ აღეძრათ საქმე, ეწარმოებინათ ძიება და განესჯათ.

სიკვდილით დასჯა ფაქტობრივი მორატორიუმითა და ქართული ტრადიციით

სიკვდილით დასჯის საკითხთან დაკავშირებით, პრესკონფერენციაზე კვლავ ფიგურირებდა ორპარტიანი ფორმულირებები, რომლებიც უდავოდ შეგვიძლია მივიჩნიოთ ქართული იურისპრუდენციის ბოლო დროის მიღწევად: "სიკვდილით დასჯა უნდა შევიწინარწინოთ კონსტიტუციის ჩარჩოებსა და პარამეტრებს (თითქოს ვინმე ამ დიდ განცხადებას უპირებდეს გარეთ გატანას!)". "მიზანშეწონილია სიკვდილით დასჯის მუხლის მოქმედების არეალის შეზღუდვა" და ამგვარი. კვლავ ფიგურირებდა ლამის იდეოლოგიურ კლიშედ ქცეული სიტყვა - "საქართველოში ფაქტობრივად მოქმედებს მორატორიუმი სიკვდილით დასჯაზე". მიუხედავად ამისა, არის და-

პირება, რომ რიც მუხლებში - ჯამბულმა, სამშობლოს დასაბრუნებლად, ქონების დატაცება და სხვა ეკონომიკურ დანაშაულებათა ბრალდებებზე - სასჯელის ამ ზომის არსებობა გადაინიშნება.

საბოლოოდ, როგორც მოსალოდნელი იყო, პასუხისმგებლობა დაეკისრა პარლამენტს - რაკი კანონის ის იღებს. ხოლო როგორ და ვისი ინტერესების შესაბამისად იღებს კანონს პარლამენტი, საზოგადოებისთვის ცნობილია.

პასა თარბამაძემ ნობაუტში ჩააბლო შეპარდნამი

საგულისხმოა, რომ პრესკონფერენციაზე, უწყებათშორისი იდილიის მიუხედავად, მაინც წარმოჩინდა გაირკვეული წინააღმდეგობები: სანამ თვით ნინიძე ციტირებდას ახდენდა ილია ჭავჭავაძის მოთხრობისა "სარჩობელაზე", რომლის წაკითხვაც საქარისად მიიჩნია, რათა ადამიანი სიკვდილით დასჯის წინააღმდეგი გახდეს, ამ დროს ბაბილაშვილი მეცნიერულად ასაბუთებდა, რომ სიკვდილით დასჯის გაუქმება არ არის მიზანშეწონილი ქართული ტრადიციული გამომდინარე; ამასთან იგი გულისხმობდა სისხლის აღების წესს და, ვინ იცის, იქნებ ჩოხაზე ხანჯლის ტარების ტრადიციასაც. იუსტიციის მინისტრი თავისებურ პოლემიკაში აღმოჩნდა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარესთან, რომელმაც პარლამენტის იურიდიული კომიტეტის გასვლით სხდომაზე ისროლა პათეტიკური ფრაზა - "ჩვენ არ გვჭირდება ჯიბის სასამართლო!" თვით ნინიძემ ციტირების გარეშე განაცხადა, რომ სასამართლო ხელისუფლება არავის ჯიბეში არ ზის და სრულიად დამოუკიდებელია, ამდენად, პასუხისმგებლობა კვლავ მინდია უგრეხელიძეს გადაულოცა.

დაბოლოს, სითამამით სრულიად სენსაციური იყო შს მინისტრის, კახა თარგამაძის წაკამათება შეუარდნადისთან, რომელსაც შაბათს გამართულ მოქალაქეთა კავშირის თბილისის ორგანიზაციის მეთხვე კონფერენციაზე (ანუ იგივე "თბილისელის" სხდომაზე) განუცხადებია, რომ საქართველოში იზოლირებულია დამნაშავე პირთა მხოლოდ 5 პროცენტი. ბუნებრივია, ეს ნამდვილად უძლიერესი დარტყმა საქუთარ პრესტიჟზე, ვერ გადაიტანა მინისტრმა, რომლის საქმენი საგამართლო დამნაშავეობასთან ბრძოლაში - "მაცნეს", "ვესტნიკის", თუ "ვიდეოპარტულის" ყოველდღიური თემაა. კახა თარგამაძის საპასუხო დარტყმა, შეიძლება ითქვას, მანოკაუტირებელია - იგი ამტკიცებს, რომ ამჟამად პატიმრობაში იმყოფება დამნაშავეთა... 81 პროცენტი.

კვირის ამბები

სელოვნება სელოვნებისთვის

აფხაზეთის და სამაჩაბლოს სანაცვლოდ, ითვისებენ ლევრს

1997-98 წლებში საფრანგეთში დაგეგმილია საქართველოს კულტურული წლის გამართვა. ამის შესახებ განაცხადა საფრანგეთში საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანმა ელჩმა, გოჩა ჩოგოვაძემ. მისი თქმით, ამისთვის ჩასატარებელია ფართომასშტაბიანი სამუშაოები და უკვე მზადდება კი დაწყებულია. ლევილის მამულის საკმაოდ დიდი ტერიტორიის გამოყენებისთვის კი, ჩოგოვაძე საჭიროდ მიიჩნევს ერთიანი კონცეფციის შემუშავებას. თურმე, არსებობს ლევილში ეკლესიის აშენების პროექტი და, შესაძლოა, მან უახლოეს მომავალში ხორცი შეისხას.

შავი რეალობის "თეთრი ქალაქი" ბაზრის ნანგრევებზე

სასტუმრო "მეტეხში" არქიტექტორმა გიორგი ბათიაშვილმა და რეჟისორმა რეზო ესაძემ წარმოადგინეს პროექტი - "თეთრი ქალაქი", რომელიც გათვალისწინებულია სადგურის მიმდებარე ტერიტორიებისთვის. მისი განხორციელებისთვის 300 მილიონი დოლარია საჭირო და მშენებლობის დასრულება ნავარაუდევია 3 წელიწადში.

აფხაზეთი მოითხოვენ თავიანთი ფასეულობების დაბრუნებას და გერმანიის დახმარების იმედი აქვთ

"აფხაზეთის მთავრობის კულტურის სამინისტრომ" ამ დღეებში წერილით მიმართა საქართველოს პრეზიდენტს თხოვნით - "დააბრუნოს კულტურული ფასეულობანი, რომელიც თავისთავად აფხაზეთის კუთვნილებას წარმოადგენს". პარალელურად, სეპარატისტულ მთავრობას წერილით მიუმართავს გერმანიის კანცლერ ჰელმუტ კოლცისა და ყოფილი საგარეო საქმეთა მინისტრ დიტრიხ გუნშერისთვის, რომელშიც აღნიშნავს კმაყოფილებას საქართველოს მიერ გერმანიის კუთვნილ ფასეულობათა დაბრუნებასთან დაკავშირებით და იმედს გამოთქვამს, რომ გერმანია დაეხმარება აფხაზეთის ხელისუფალთ ასევე მიიღონ მათი კუთვნილი საგანძობი საქართველოსგან.

მთავრობის საახალწლო საჩუქრები

ფასების მომატება

როგორც იტყობინებთან, საახალწლოდ მოსალოდნელია ელექტროენერჯის გაძვირება: ნაცვლად 2,5 თეთრისა, 1 კვტ.სთ-ის გადასახადი გახდება 3,3 თეთრი.

უახლოეს ხანებში ასევე მოსალოდნელია წყლის გადასახადის გაზრდაც და იგი ერთ სულ მოსახლეზე თვეში 60 თეთრს შეადგენს.

ელექტროენერჯის პრობლემა უფრო მწვავედ დადგება

საქართველომ ვერ შეასრულა მსოფლიო ბანკთან და საერთაშორისო სწავლულ ფონდთან დადებული პირობა, ამიტომ იგი ვერ მიიღებს დაპირებულ 10 მილიონ დოლარს, რომელიც გაზისა და ელექტროენერჯის მისაღებად იყო საჭირო. ექსპერტები თვლიან, რომ თუ ფული დროულად არ ჩაირიცხება, საქართველოში უფრო მწვავედ დადგება ელექტროენერჯის პრობლემა.

ოფიციალური რეკეტი ბიუჯეტის შესავსებად

თბილისის მერია იანვრიდან აპირებს ახალი გადასახადების შემოღებას, რაც მიზნად ისახავს ქალაქის დაფინანსების ბიუჯეტის შევსებას. მერიის მესვეურნი აცხადებენ, რომ ფულის ნაკლებობის გამო, ვერ აფინანსებენ სასიცოცხლო მნიშვნელობის მქონე ობიექტებს. ამიტომ უნდა მოუმატონ გადასახადები ნებისმიერი ვაჭრობის ნებაშეცავაზე, რომელსაც კერძო თუ იურიდიული პირი რაიმეხელ გამოეცხადებაში იღებს. ფასი ობიექტის მდებარეობაზეა დამოკიდებული. ლიცენზიის მიღება ქალაქის ცენტრალურ რაიონებში უფრო ძვირია, განაპირა რაიონებში კი შესაბამისად კლებულობს. ბუნებრივია, ამ გადაწყვეტილების მიღებას მოჰყვება ფასების ზრდა ნებისმიერი სახის საქონელზე.

აფხაზეთის მოსახლეობა შიმშილობს

ჩვენ პრინციპულად ვეხმარებით მათ, ვინც აფხაზეთში ცხოვრობს - განაცხადა წითელი ჯვრის საერთაშორისო ჰუმანიტარული ცოდნის გაერცელების დეპარტამენტის ხელმძღვანელმა, დავით ახობაძემ. მისი თქმით, მოსახლეობის ნახევარი შიმშილობს. ახობაძის აზრით, ბევრი მათგანისთვის კომიტეტის დახმარება სიკვდილისგან გადარჩენის ტოლფასია.

გენური ინჟინერიის ნაწარმი საკვებად

პარლამენტის გარეშე დაცვის და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის მიერ 3 დეკემბერს მოწოდებული პრესკონფერენციის ძირითადი თემა იყო გენური ინჟინერიის გზით წარმოებული პროდუქციის გამოყენების მიზანშეწონილობა. პრესკონფერენციის მონაწილეებმა განაცხადეს, რომ ჯერ არაა დადგენილი, რა ზიანის მოტანა შეუძლია ასეთ პროდუქტს ადამიანისა და გარემოსთვის, ამიტომ ბევრ განვითარებულ ქვეყანაში კანონითაა აკრძალული ამგვარად წარმოებული პროდუქციის გაყიდვა. საქართველოში ასეთი კანონი არ არსებობს, ამიტომ კომიტეტი იღებს ინიციატივას, რომ შექმნას ამ დარგისთვის კანონმდებლობა.

ხანძარი მაღალი ძაბვისგან

23 ნოემბერს, ჭიათურაში, ხანძრის შედეგად დაიწვა 9 საცხოვრებელი სახლი ისე, რომ შეპატრონებმა ერთი ნივთის გამოტანაც კი ვერ მოასწრეს. უსახლკაროდ დარჩა 30 მოქალაქე. დაზარალებულნი ხანძრის მიზეზად უეცრად მოვარდნილ დიდ ძაბვას ასახელებენ.

ლანა დოლობერიძე საპარლამენტო უმრავლესობის ლიდერი გახდა

ფრაქცია "მოქალაქეთა კავშირის" თავმჯდომარე ლანა დოლობერიძე საპარლამენტო უმრავლესობის ლიდერად აირჩიეს. ფრაქციის თავმჯდომარის მოვალეობას კორუფციასთან მებრძოლი კომისიის თავმჯდომარე გიორგი ბარამიძე შეასრულებს.

შეგარდნაძეს რცხვენი და აპირებს ემიგრირებას

“მე შეგარდნაძემ დატოვა იხეთ ქვეყანაში, რომელიც დემოკრატიისკენ მიიბრუნდა, მაგრამ პოლიტიკატივები შეაგს” - წარმოთქვა 5 დეკემბრის მთავრობის თათბირზე ვლადიმერ შეგარდნაძემ. იგი თვლის, რომ ბოლოს და ბოლოს, საჭიროა გაირკვეს - არიან თუ არა საქართველოში პოლიტიკატივები. ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა მან იურისტებს მოსთხოვა და 10 დეკემბრისთვის - ადამიანის უფლებათა დაცვის დღისთვის - ელოდება მათ დასკვნას.

“რეზონანსი” #247, 6 დეკემბერი

საქართველოს რესპუბლიკა

მონაცემებით განთავსდა: საქართველო წყვეტს მორატორიუმს დახვრეტის შესახებ

1994 წლის მარტში საქართველოში მოხსნა ორწლიანი მორატორიუმი დახვრეტის შესახებ. მას შემდეგ დაახლოებით თხუთმეტი კაცი მინც იქნა დახვრეტილი (თუ როგორ ვითარდება მოვლენები სიკვდილის სასჯელის გამოყენების თაობაზე, იხილეთ საერთაშორისო ამნისტიის მოხსენებები “საქართველო: განაცხადები ადამიანის უფლებების შელახვასთან დაკავშირებით აფხაზეთის კონფლიქტის დროს”, ს.ა-ს ინდექსი: EURO 56/07/93 და “საქართველოს რესპუბლიკა: სიკვდილის სასჯელი - განახლებული ინფორმაცია”, ს.ა-ს ინდექსი: EURO 56/01/94).

ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები სიკვდილის სასჯელის გამოყენების თაობაზე

1994 წლის ნოემბერში, საქართველოს ხელისუფლებამ საერთაშორისო ამნისტიის მოხსენებას სიკვდილის სასჯელის შესახებ საქართველოში, სადაც ეხოდ გაუგზავნა დაწვრილებული სტატისტიკური მონაცემები სიკვდილის სასჯელის გამოყენების შემთხვევების შესახებ, დაწვრილებული 1991 წლიდან 1994 წლის შუამდგ. ვეველა. ვინც სიკვდილიმსჯილი იყო 1992 წლის თებერვლისთვის, როცა დღევანდელი საერთაშორისო ამნისტიიდან ეწვია ორთაჯალის ციხეს და ვინც ნახსენები იყო საერთაშორისო ამნისტიის 1994 წლის იანვრის მოხსენებაში, შეიწყალეს და გამოტანილი სიკვდილის განაჩენი შეუშუქეს 20 წლით პატიმრობით. 1994 წლის აგვისტოში საპარლამენტო შემწყნარებელმა კომისიამ მიიღო პატიმართა პეტიციების სასარგებლო გადაწყვეტილება მათი შეწყალვის თაობაზე.

1991 წელს 5 კაცს გამოუტანეს სასიკვდილო განაჩენი. 1994 წლის 23 აგვისტოს ხუთივეს სასიკვდილო განაჩენი შეშუქებულ იქნა 20 წლით პატიმრობით. ერთ-ერთ მთავანს, თამაზ წათავას, სასიკვდილო განაჩენი აფხაზეთის უხენაქსმა სასამართლომ გამოუტანა 1992 წელს. ის ისევ მისი პეტიციის, შეწყალვის შესახებ რეზულტატის მოლოდინში იყო ამ სტატისტიკური მონაცემების შედგენის დროს. საერთაშორისო ამნისტიისთვის უცნობია, თუ რა ბედი ეწია მას.

1993 წელს სასიკვდილო განაჩენი ცამეტ კაცს გამოუტანეს. სამი მათგანი კვლავ თავიანთი პეტიციის, შეწყალვის შესახებ, რეზულტატის მოლოდინში იყო ამ სტატისტიკური მონაცემების შედგენისას. არ არის ცნობილი, თუ რა ბედი ეწიათ. ოთხი მათგანის სასიკვდილო განაჩენი 1994 წლის აგვისტოში შეამსუქეს 20 წლით პატიმრობით, ხოლო ექვსი კაცი დახვრეტილი იქნა 1994 წლის მაისში. ერთ-ერთი მათგანი იყო სერგო თიფლიაძე, რომლის საქმეც ცნობილი იყო საერთაშორისო ამნისტიისათვის და რომელიც იყო ორგანიზაციის აპელაციის სუბიექტი მას შემდეგ, რაც ნათელი გახდა,

რომ მორატორიუმი დახვრეტასთან დაკავშირებით, მოხსნილი იქნა საქართველოს პარლამენტის მიერ. 1994 წლის პირველი შვიდი თვის მანძილზე სასიკვდილო განაჩენი თერთმეტ კაცს გამოუტანეს. ერთ-ერთი მათგანი, ზურაბი ჩხეიძე, დახვრეტილი იქნა 1994 წლის 15 აგვისტოს, მხოლოდ ექვსი თვის შემდეგ, რაც საქართველოს უხენაქსმა სასამართლომ განაჩენი გამოუტანა. 1994

ცვლილებები, მიმართული სასიკვდილო განაჩენის გამოტანის გაფართოებისკენ

რუსული გაზეთი, “ისვესტია”, 1995 წლის თებერვალში იუწყებოდა, რომ საპარლამენტო იურიდიულმა კომისიამ საქართველოს პარლამენტს განსახილველად გადასცა

საერთაშორისო ამნისტიის უფროთავანი გამოთქმული სასიკვდილო განაჩენის შესახებ

წლის 5 აგვისტოს სასიკვდილო განაჩენი შეუშუქებულა 20 წლით პატიმრობით ერთ კაცს.

ზემოთ ხსენებული ყველა სასიკვდილო განაჩენი გამოტანილი იქნა წინასწარგანზრახული, განსაკუთრებული სისხსტიკის მკვლელობისთვის (საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 104-ე მუხლი), გარდა ერთი ბრალდებისა არასრულწლოვანის განსაკუთრებული სისხსტიკით გაუპატიურებისა (117-4-ე მუხლი) და ერთი - პოლიციის მუშაკის სიცოცხლეზე თავდასხმისა (209-ე მუხლი).

ამ სტატისტიკური მონაცემების მიღების შერე, საერთაშორისო ამნისტიამ ჯერჯერობით, 1995 წლის განმავლობაში, ირაკლი ლოკვაძისა და პეტრე გელაძის სასიკვდილო განაჩენების გარდა, კიდევ ერთი სასიკვდილო განაჩენის შესახებ შეიტყო. აგრეთვე, არაოფიციალურ წყაროებიდან საერთაშორისო ამნისტიამ მიიღო ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ 1995 წლის მანძილზე უკვე 7 კაცი იქნა დახვრეტილი.

გასახივრების ავტომატური უფლების უქონლობა

თერთმეტივე სიკვდილიმსჯილ კაცს განაჩენი გამოუტანა საქართველოს უხენაქსმა სასამართლომ, როგორც პირველი ინსტანციის სასამართლომ. მაშინ, როცა საქართველო საბჭოთა კავშირის ნაწილი იყო, განსახივრების შეუძლო განაჩენის გასახივრება საბჭოთა კავშირის უხენაქს სასამართლოში, მაგრამ ამჟამად, როგორც ეს საერთაშორისო ამნისტიისათვის არის ცნობილი, დამოუკიდებლობის შემდეგ, არანაირი შესაძლებლობა არ არსებობს განაჩენის გასახივრებისა ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში. საქართველოს უხენაქსი სასამართლოს ვერდიქტი საბოლოოა და არ შეიძლება გასახივრებული იყოს, რაც საერთაშორისო იურიდიული სტანდარტების დარღვევას წარმოადგენს.

რჩება სასიკვდილო განაჩენის შეცვლის ორი გზა. შესაბამისი იურიდიული ხელისუფლებების შეუძლიათ ადამიან პრინციპის, რომელიც საქმის ხელახალი გარჩევისკენ იქნება მიმართული, მაგრამ ეს პროცედურა არ არის ავტომატური. ყველა სასიკვდილო განაჩენი განსახილველად გადაეცემა შეწყალვის კომისიას, მაგრამ ეს პროცედურა განიხილავს მხოლოდ შემამსუქებელ ფაქტორებს და არ აწარმოებს საქმის იურიდიულ გარჩევას.

კანონპროექტი, რომელიც ითვალისწინებდა სიკვდილის განაჩენის გამოტანას ნარკოტიკებთან დაკავშირებით. ამ მოხსენების წერის დროს არ მიგვიღია ახალი ინფორმაცია ამ კანონპროექტის შესახებ.

სასიკვდილო განაჩენის გამოტანის გაფართოება არ შეესაბამება საქართველოს ICCPR-ის ვალდებულებებს. გაერთიანებული ერების ადამიანის უფლებათა კომიტეტმა, ექსპრტო კორიუსმა, რომელიც აკონსტიტუტებს ამ ხელშეკრულების შესრულებას, განაცხადა, რომ სახელმწიფოს წარმომადგენლები ვალდებული არიან შეამცირონ სიკვდილის სასჯელის განაჩენი და ურჩიან, რომ “ხელახლა განიხილონ თავიანთი იურიდიული კანონები ამ პრინციპზე დაყრდნობით”. კომიტეტმა ასევე განმარტა, რომ მე-6-ე პარაგრაფი “ასევე ზოგადად ეხება სიკვდილის სასჯელის გაუქმებას ამ

შეთანხმების მიხედვით, რომლითაც (პარაგრაფი 2(2) და 6) მტკიცდება ამ სასჯელის გაუქმების სურვილი”. პარაგრაფის ბოლოს წერია, რომ “ყველა ხერხი, ნახშირი სიკვდილის განაჩენის გასაუქმებლად, უნდა განიხილოს, როგორც პროგრესი ადამიანის სიცოცხლის არჩევანის არსებობისთვის.”

დამატებით, გაერთიანებული ერების გენერალურმა ასამბლეამ გამოთქვა აზრი, რომ “მთავარი მისწრაფება, რომელიც უნდა განხორციელდეს სასჯელის უმადლესი ზომის გამოყენების სფეროში, არის შემცირება იმ დანაშაულებისა, რომელზედაც შეიძლება გამოტანილი იქნას სიკვდილის სასჯელი, რაც იქნება გამოხატული სასჯელის ამ ფორმის გაუქმების სურვილისა”. გაერთიანებული ერების სპეციალური რეპორტიორი, არაკანონიერი, სწრაფი და ნებაყოფლობით დახვრე-

ტების შესახებ, განუწყვეტილად ხაზს უსვამს, რომ “სასიკვდილო განაჩენის გამოყენება არასოდეს არ უნდა იყოს გაფართოებული”. და იწყებს ხახელმწიფოებს, სადაც ეს მინც მოხდა, ხელახალი შეფასება გააკეთონ ამ ფაქტისა.

საერთაშორისო ამნისტიის რეკომენდაციები

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას სიკვდილის სასჯელის თაობაზე

საერთაშორისო ამნისტიის ფრთხილ დამწერებულა იმის გამო, რომ საქართველომ გადაუხვია სიკვდილის სასჯელის გაუქმების გზიდან და ადგილი ჰქონდა დახვრეტის შემთხვევებს. საერთაშორისო ამნისტიის

აგრძელებს დაჟინებით მოთხოვნას შესაბამისი ხელისუფლებებისადმი:

* შეამსუქუნ ყველა მოსალოდნელი სასიკვდილო განაჩენი.

* დაუყოვნებლივ მიიღოს ზომები, რომ ყველა პიროვნებას, ვისაც სიკვდილი აქვს მისჯილი, ჰქონდეს უფლება განაჩენის გასახივრებისა ზემდგომ იურიდიულ ინსტანციებში, რაც გათვალისწინებულია საერთაშორისო ნორმებით.

* შეადგინოს ოფიციალური კომისია სიკვდილის სასჯელთან დაკავშირებით. გამოცდილებამ სხვა ქვეყნებში აჩვენა, რომ იმ სიტუაციაში, სადაც დაუყოვნებლივ გადაწყვეტილების მიღება სიკვდილის სასჯელის გაუქმების თაობაზე რთულია, მიზანშეწონილია შეიქმნას გამოძველები კომისია, რაც დაეხმარება გადაწყვეტილების მიხედვით საჭირო ფაქტების შეგროვებაში. ასევე, ამ ოფიციალურ კომისიას შეეძლება განაჩენის კომისიის შექმნის და ემოციური კლიმატი, რომელიც ასე ხშირად თან ახლავს სიკვდილის სასჯელის გამოტანის საკითხს. კომისიის გამოკვლევის რეზულტატებს შეუძლია უზრუნველყოს ოფიციალური პირები, კანონმდებლები და ფართო საზოგადოებრიობა ობიექტური ინფორმაციით, რათა მათ სწორად წარმართონ თავიანთი გადაწყვეტილებები ამ საკითხთან დაკავშირებით.

* თავი შეიკავოს სიკვდილის სასჯელის განაჩენის შემდგომი გაფართოებისგან.

საერთაშორისო ამნისტია, მაისი, 1995 წ.

გაუქმდება თუ არა სასიკვდილო განაჩენი?

შეგარდნაძე მიიხნევს, რომ ამ საკითხში აჩქარება დანაშაულის ტოლფასი შეიძლება აღმოჩნდეს

ამ საკითხთან დაკავშირებით ჩემი კომენტარი ცოტა გრძელი იქნება.

დღეს მართლაც აქტიურად განიხილება სიკვდილო დასჯის პრობლემა. ხშირად გაიგონებთ კიდევ მწრე შენიშვნას - საქართველოში ათობით სიკვდილიმსჯილია, სხვა დიდ ქვეყნებში კი ნაკლებია, და ა. შ. საერთოდ, როცა კანონის ისეთი ნორმის გამოყენება სუა დაპარაკი, როგორცაა სასჯელის უმადლესი ზომა, ციფრებით მანპულირება, რა თქმა უნდა, გაუმართლებელია. დაპარაკია ადამიანის სიცოცხლეზე. რა მინდა გქონდეთ მხედველობაში. ჯერ ერთი, საქართველოს ორჯერ გადაურა სამოქალაქო ომის ქარტეხილმა, კონფლიქტებმა თავისი უმძიმესი შედეგებით, მაგრამ სამოქალაქო ომზე მეტი ტყვეობა კრიმინალთა, მკვლელობა და ტერორისტთა შეიარაღებული ბანდების თარეშმა მოგვყენა. ახლა ვვლავ ვხედავთ, რომ, მე ასე ვიტყვი, ეს უკუნეთი წარსულს ჩაბარდა და საეხებით ნორმალურა მსჯელობა სახელმწიფოს სადამსჯელო პოლიტიკის შესახებ. როგორც იცით, საქართველოს კონსტიტუციამ მოგვცა სწორი და შეუმცდარი არჩევნის გაკეთების შესაძლებლობა. მეორე: საქართველოში ორი წელია სისრულეში არ მოყავთ სასჯელის უმადლესი ზომა. ამიტომაც, ასეთი ადამიანების რიცხვმა გარკვეული ციფრი შეადგინა. საქმე გვაქვს ფაქტობრივ მორატორიუმთან. პრეზიდენტის განკარგულებაშია (მინდა ამასაც გავუხვა ხაზი) კონსტიტუციით მინიჭებული შეწყალვის უფლება, მაგრამ აჩქარებას ამ ერთეულს საკითხში მე დაუშვებლად მივიჩნევ. არ უნდა დაგვაფწყვდეს, რომ მეორე მხარეს არის ათობით და ასობით ამოწყვეტილი ოჯახები, წამებით მოკლული ადამიანები, ტერორისტული აქტების მსხვერპლთა ერთად დარბეული და დანგრეული სახლები, ხიდები, ელექტროგადამცემი ხაზები და სხვა მრავალი. ის გაკეთილიც არ უნდა დავივიწყოთ, რომ შეწყალვისა და შერიგების

შესახებ რესპუბლიკის მოედანზე გამოცხადებულმა მანიფესტმა ფაქტობრივად სამოქალაქო ომის მეორე ტალღას მისცა ბიძგი. ხშირად გაიგონებთ, ადამიანის სიკვდილი მუხსაჯეს, სად არის პრეზიდენტი? რატომ არ ადგევენ სასამართლოების მიერ უშკაცრესი სასჯელის გამოტანას? დმერთმა ნუ ქნას, რომ პრეზიდენტი განაჩენის გამოტანაში ერეოდეს. ეს იქნებოდა იმ დემოკრატიულ დრებულებათა ფეხქვეშ გათელება, რომელიც დამკვიდრებისთვის ჩვენმა ხალხმა აშდენი რამ გადაიტანა. არც ის უნდა დაგვაფიყვეს, რომ ჩვენში ჯერ კიდევ არის შემორჩენილი და ანგარიშგასაწევი ძველ დროებათაგან გადმოყოლილი “ჩაქოლვისა” და სისხლის ადების წესი. მე ვიცი, რომ ამ პრობლემაზე ბევრს ფიქრობს ქვეყნის პარლამენტი, რა თქმა უნდა, როგორც მოგეხსენებათ, ბევრს ვუიძობ მეც, ვფიქრობ იმაზეც, რომ ბევრი უსახსტიკესი დანაშაული, რომლისთვისაც სასჯელის უმადლესი ზომა დანიშნა, განუკითხაობისა და საყოველთაო ქაოსის პირობებში იყო ჩადენილი. ესეც ანგარიშგასაწევი. ყოველ შემთხვევაში, შეწყალვის შესახებ თხოვნათა განხილვის პროცესში პრეზიდენტს შეუძლია ეს გათვალისწინოს. ამიტომ ამ ურთულესი პრობლემის გადაწყვეტაში დაგვიანება შეუწყნარებელია, ხოლო აჩქარება დანაშაულის ტოლფასი შეიძლება გახდეს. წლის ბოლომდე (მე ასე ვვარაუდობ) ქვეყნის პრეზიდენტს ექნება საშუალება თავისი, შედარებით მწყობრი შეხედულებანი ჩამოყალიბოს და საქართველოს მოქალაქეებს გაუხიაროს ამ ერთ-ერთ შევადე პრობლემათა დაკავშირებით.

ელურდ შეგარდნაძის 1996 წლის 18 ნოემბრის რადიოინტერვიუდან

გაზეთი “საგაღ-დასაგაღი”, #27, 19-25 ნოემბერი, 1996

არ განასორციელოთ პოლიტიკური რეპრესიები

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტს, ბ-ნ ე. შევარდნაძეს

საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტის თავმჯდომარეს, ბ-ნ ზ. ჟვანიას

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს, ბ-ნ მ. უგრეხელიძეს

ბატონებო!

როგორც ჩვენთვის ცნობილია, ბატონი ე. შევარდნაძის გამოსვლა 1996 წლის 18 ნოემბრის რადიონტერვიუში, რომელშიც იგი ამტკიცებდა, რომ, ფაქტობრივად, უკვე დიდი ხანია მოქმედებს მორატორიუმი სასიკვდილო განაჩენების აღსრულებაზე (ეს იმ დროს, როცა კერძოდ "ემისიტი ინტერნეშნლ" აქვეყნებს მონაცემებს მათი სისრულეში მოყვანის თაობაზე), დაემთხვა ე. ქობალიას მიმართ სასიკვდილო განაჩენის გამოტანას და ახალი სასამართლო პროცესების მოზადებას მათ წინააღმდეგ, ვინც ოპოზიციაში უდგას რესპუბლიკაში არსებულ პოლიტიკურ სისტემას. ამასთან, ადგილი აქვს ფაქტობრივად ბრალდების იგივე მუხლების განმეორებით განხილვას სასამართლოს მიერ მასში, როდესაც შედეგი ვერ გამოიღო ჩვენი და ჩვენი კოლეგების მრავალრიცხოვანმა პროტესტებმა პოლიტიკური ოპონენტების - ი. დოკუაძის, პ. გულბახიანისა და ბ. ზარანდიას მიმართ უფრო ადრე გამოტანილი სასიკვდილო განაჩენების გაუქმების მიზნით.

21 ნოემბერს გაეროსთან დაკავშირებული ვრცელი ორგანიზაციის წამებათა წინააღმდეგ კომიტეტში შედგა მოსმენა საქართველოს რესპუბლიკაში არსებული სასიკვდილო განაჩენების გაუქმების მიზნით. როგორც ჩვენთვის ცნობილია, უახლოეს მომავალში გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სხვადასხვა ორგანიზაციის განხილავენ საქართველოს რესპუბლიკაში გასა-

უეთო-ს წარმომადგენლობას საქართველოში გაერო-ს წარმომადგენლობას საქართველოში ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციებს საინფორმაციო საშუალებებს ქ. თბილისის #1 საგამოძიებო იზოლაციაში მყოფი პოლიტპატიმრების განცხადება

19 ნოემბერს დამთავრდა კიდევ ერთი სასამართლო პროცესი საქართველოში. სადაც კიდევ ერთი სასიკვდილო განაჩენი იქნა გამოტანილი სამხედრო ტყვის, კანონიერი ეროვნული გვარდიის სარდლის, ბატონ ვახტანგ (ლოთი) ქობალიას მიმართ. დასრულდა ცხრათვიანი სასამართლო პროცესი, რომლის საბოლოო

დარღვევით სასამართლოზე ზეწოლისა ვახტანგ ქობალიასთვის სასიკვდილო განაჩენის გამოტანისა და მისი დახვერვების საჯარო მოთხოვნისა და შექარის შესახებ, მაგრამ ნიმუშად მოვიტანეთ მხოლოდ სიკვდილისჯილ ვახტანგ ქობალიას სისხლის სამართლის საქმესთან უშუალოდ დაკავშირებული გვერდობითი პროცესის, მოადგილის და უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის გამონათქვამები, რაც კიდევ ერთხელ ნათელს კვებს, თუ რა სამართლებრივ სახელმწიფოში ვცხოვრობთ და როგორი პროცესული ნორმების დაცვით უნდა ჩატარებულიყო ეს სასამართლო საქმე, რომელზეც გამოტანილი სასიკვდილო განაჩენი წინასწარ

წინასწარ გაცხადებული სასიკვდილო განაჩენები

შედეგი წინასწარ იყო ცნობილი და დაგეგმილი, არავისთვის წარმოადგენდა საიდუმლოს და ამას სასამართლო მსჯელობის დროსაც არ მალავდნენ: "ქალია შეიღმა ქობალიას გადასცა გენერალური პროკურორის მოადგილის, ანზორ ბაღუაშვილის დანაბარები: "ქობალიას გადასცა, თუ არ ვახუშტავა, ცუდს მოვიტან ცნობილსა, ხელის და წაღვინასა, შენც დაგხვერვ და შენ შეიღმა ცა", - განაცხადა თამარ ლომიშვილმა...

იყო განცხადებული. სხვათა შორის, წინასწარი ძიების და სასამართლო მსჯელობის დროს მართლმსაჯულების მხრედან გამოვლენილი აურაცხელი კანონდარღვევები პრესაშიც სათანადოდ განიხილა და ფართო საზოგადოებისთვის და სასამართლომცოდნეობისთვისაც კარგად არის ცნობილი.

"P.S. ინფორმაცია რედაქციაში გვიან შემოვიდა, რის გამოც ვერ შევუძლიათ განსასჯელის ნათქვამებზე გენერალური პროკურორის მოადგილისგან კომენტარის მიღება. თუკი პროკურორი ანზორ ბაღუაშვილი უარყოფს ამ ფაქტს, პასუხს გამოვუქვეყნებთ" (იხ. სტატია "შენც დაგხვერვ და შენ შეიღმა ცა" - "ემიგრაციის გენერალური პროკურორის მოადგილე ბაღუაშვილს განსასჯელ ლოთი ქობალიასთვის", გაზ. "რეზონანსი" #45, 1996 წ. 18-19 აპრილი, გვ. 3) - ამ ფაქტის უარყოფა გენერალური პროკურორის მიერ აღარ მომხდარა!

ჩვენ გვგონია საქართველოში წინასწარ განცხადებული სასიკვდილო განაჩენების დამკვიდრებლად პრაქტიკას და დაცვის უფლებების გაუქმებას, რაღაც საჭირო იყო სასამართლოს ჩატარებას. თუ განაჩენი წინასწარ აქონდათ გამოტანილი და განცხადებული?.. საგულისხმოა, რომ სასამართლო და პროკურატურა წარმომადგენელ მართლმსაჯულების იმ ორ უმთავრეს ბურჯს, რომლის გარეშეც ტრიალებს მოქალაქეთა უფლებები, რაღაც მართლმსაჯულების შესამე შტო - დაცვა - საერთოდ არ არსებობს ჩვენთან და ადგილი წარმოუდგენია, პროკურორ-მოსამართლის მიერ წინასწარ განცხადებული ამ განაჩენის შემდგომ, როგორი ობიექტურობით წარმოებოდა "სასამართლო ძიება"...

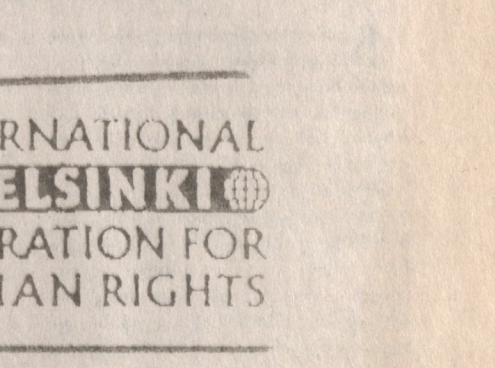
ტაში - ტიბეტის მთავრობის წარმომადგენელი დეენილობაში; ნავანგ რაბიჯალი - ტიბეტის მთავრობის წარმომადგენელი დეენილობაში; სვეტლანა ფილანოვა - ჟურნალისტი; ფ. შინკოვი - ევროსაბჭოს წარმომადგენელი; სეხიდ ვიშორი - ევროსაბჭოს წარმომადგენელი; უილიამ შაბასი - სამართლის პროფესორი, კანადა; ელი ზაბეტ ზამარატი - იურიტი, იტალია; ლეზან დეიკი - იურიტი, დიდი ბრიტანეთი; პიტერ პოდკინსონი - ვესტმინსტერის უნივერსიტეტის სიკვდილით დასჯის პრობლემათა ცენტრის დირექტორი, დიდი ბრიტანეთი; პაოლო ჩავარი - ჟურნალისტი, იტალია; სერჯიო დ'ელია - საზოგადო მოღვაწე, იტალია; ოლივიო რატი - საზოგადო მოღვაწე, ბელგია; კარმენ ვარტოლაცი - ჟურნალისტი, იტალია; დეონარდ უაინგლასი - იურიტი, აშშ; ანტონიო სტანგო - იტალიის პელსინკის კომიტეტის თავმჯდომარე; ალექსეი სიმონოვი - საჯაროობის დაცვის ფონდი; ალექსანდრე რუდენკო-დენიანი - რუსეთის ეროვნულ გაერთიანებათა კონგრესის თავმჯდომარე; ანატოლი პრისტავკინი - მწერალი, რუსეთის პრეზიდენტის არსებული შეწყველების კომიტეტის თავმჯდომარე; დევიდ რაზვანი - მწერალი, ყოფილი პოლიტპატიმარი; ანატოლი შაბაი - რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ამომრჩეველთა კლუბი; კატერინე მილოსტეოვა - სამართალმცოდნე; მიხეილ მილოსტეოვი - მე-5 სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატი, სამართალმცოდნე, ყოფილი პოლიტპატიმარი; ნადეჟდა პოგორიკოვა - სამართალმცოდნე; ბორის ტიტენკო - მე-5 სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატი, რუსეთის პრეზიდენტის აპარატის თანამშრომელი; სერგეი ჩერნიაკი - რადიო "თავისუფლება"; ალექსანდრე კამენევი - რადიო "თავისუფლება"; გრიგორი ნეხოროშვი - რადიო "თავისუფლება"; პაველ გუბოროტოვი - ხიტევის თავისუფლებისა და ჟურნალისტიკის უფლებების დაცვის კომიტეტის თავმჯდომარე; მარკ ზახაროვი - ლენინური კომკავშირის თეატრის მთავარი რეჟისორი; ბულატ ოკუჯაბა - პოეტი; ეგორ გაიდარი - "დემიპობო როსი"-ს პარტიის თავმჯდომარე; ელენა ლებედევა - ანტიფაშისტური ახალგაზრდული მოძრაობის მდივანი.

ბოლო იმავე ხანებში უზენაესი სასამართლოში მიმდინარე სასამართლოს სხდომის თავმჯდომარე ალექსანდრე ალდაშვილი ცინიკურად, საახალწლო საუბარით

ჩვენ შემდეგდია პრესაში დოკუმენტურად დაფიქსირებული კიდევ უამრავი ფაქტები მოვიყვანოთ ხელისუფლებისა და მართლმსაჯულების წარმომადგენლებს უდანაშაულობის პრეზუმფციის ამგვარი

ჰელსინკის საერთაშორისო ფედერაცია მოითხოვს ზაზა ფიკლაური და აბრუნონ საავადმყოფოში

ადამიანის უფლებათა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარეს, ალექსანდრე კავსაძეს.

ძვირფასო ბატონო კავსაძე, ჩემთვის ცნობილია, რომ 1996 წლის 21 ნოემბერს თქვენ ესწრებოდით წამების წინააღმდეგ გაეროს კომიტეტის სესიას, რომელზეც მომხსენებელმა თომას ბერნსმა წაიკითხა ზაზა ფიკლაურის მიმართ გამოყენებულ წამებათა ნუსხა.

მაღლობელი ვიქნები, თუ შემატყობინებთ ამ მიმართულებით თქვენი გარჯის შედეგებს.

27 ნოემბერს ტუბერკულოზით დაავადებული ზაზა ფიკლაური გადაგზავნილი იქნა ციხის საავადმყოფოდან რუსთავის შრომაგასწორების კოლონიაში. რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, ამ მოულოდნელ და წიკლაურის ჯანმრთელობის მძიმე მდგომარეობის გათვალისწინებით უღმობველ გადაწყვეტილებას არანაირი ახსნა-განმარტება არ მოჰყოლია.

საუკეთესო სურვილებით, არონ როდესი (აღმასრულებელი დირექტორი)

ადამიანის უფლებათა ჰელსინკის საერთაშორისო ფედერაციის სახელით მოგმართავთ თქვენ, რათა ბ-ნი ფიკლაური დაბრუნებულ იქნეს საავადმყოფოში, სადაც მას ექნება შესაძლებლობა, მიიღოს სათანადო მეურნეობა. ამჟამად მისი სიცოცხლე საფრთხეშია.

ვენა, 4 დეკემბერი, 1996
ახლი: ბ-ნ ალესიო ბრუნის (კომიტეტი წამების წინააღმდეგ) ბ-ნ თომას ბერნსს

კვირის ამბები

მასწავლებლები პროტესტის ნიშნად ტოვებენ სკოლებს

დიდუბისა და საბურთალოს რაიონებში ორმოცამდე მასწავლებელმა დაწერა განცხადება ატესტაციასზე არგასვლის შესახებ და ისინი, დებულების შესაბამისად, ავტომატურად გათავისუფლდებიან დაკავებული თანამდებობიდან.

საქართველოში 800 ათასზე მეტი უმუშევარია

ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენელთა თქმით, საქართველოში, სტატისტიკური მონაცემებით, ყოველი მომუშავე ერთ პენსიონერს ინახავს. განვითარებულ ქვეყნებში ეს შეფარდება 4/1-ზეა. ფინანსისტებით აზრით, საქართველოში 750-800 ათასი უმუშევარია. თუმცა, ოფიციალური მონაცემებით, მათი რიცხვი გაცილებით მეტია.

საქართველოში მოიფლავა სოციალური აფეთქება

ამაზე მეტყველებს ბოლო თვეებში გახშირებული გაფიცვები, რომლებიც ჯერჯერობით ლოკალურ ხასიათს ატარებს დასავლეთ რეგიონებში. მასწავლებლების საერთო უკმაყოფილებას უერთდებიან სხვა სფეროების მოსახლეობაც. ტყუილად უკვე რამდენიმე დღეა სამუშაოდ არ გადიან ერთ-ერთი შახტის მოსახლეობა, რომელიც არ ურიგდებოდათ კუთვნილი ხელფასები. დამკვირვებლები ვარაუდობენ, რომ თუ ასე გაგრძელდა, შესაძლოა, უახლოეს ხანებში დაიწყოს მუშათა მასობრივი გამოსვლები.

“თბილისელი” “მოკალაქაში” ბროლის ავანგარდში

7 დეკემბერს თბილისა და ბაღეტი თეატრში გაიმართა შევარდნადის პარტიის - მოქალაქეთა კავშირის თბილისის ორგანიზაციის მეოთხე კონფერენცია, რომელზეც ადრინდელმა “თბილისელებმა” კვლავ წარმოაჩინეს ბოლშევიკური შემართება ქვეყნის მტრებთან და დესტაბილიზაციის მოსურნე ძალებთან ბრძოლაში. კონფერენციაზე გამომსვლელებმა საკუთარ დამსახურებად ჩაითვალეს ამ ბოლო წლებში ქვეყანაში მიღწეული წარმატებები. გაურკვეველია, რომელ წარმატებებსა საუბარი. საბუღალტროს ხმამაღლა, რომ ამ შეკრებაზე პირველად არ შეუსხიათ ხოტბა დემოკრატიისთვის მებრძოლი “ჩვენი ბიჭებისთვის”.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს, ბ.ნ. შ. შერეხელიძეს ასლები: ეუთო-ს წარმომადგენლობას საქართველოში გაეროს-ს წარმომადგენლობას საქართველოში ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციებს საინფორმაციო საშუალებებს

პოლიტიკატიმრების პროტესტი

უკვე სამი თვეა, რაც საპროცესო კანონის დარღვევით, უსაფუძვლოდ ტიანურდება და არ დაადგა საშველი ჩვენი სასამართლო პროცესის განახლებას. ჩვენ გამზოტქვამთ კატეგორიულ პროტესტს უზენაესი სასამართლოს ამ უკანონო და უპასუხისმგებლო ქმედებისთვის და მოვითხოვთ, დაუყოვნებლივ დაიწყოს ჩვენი საქმის სასამართლო განხილვა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მივმართავთ მშვიდობიანი პროტესტის უკიდურეს ფორმას - შიმშილობას.

კ. ძიძიგური, ვ. წერეთელი, ზ. დანელია, გ. ყორბესაშვილი

27.11.96.

29 აგვისტოს ტერაქტის საქმე ძიებაში დააბრუნეს

ჩვენთვის ცნობილი გახდა, რომ 29 აგვისტოს ტერორისტული აქტის საქმე გ. გელაშვილის, გ. ონიანი, შ. რატიანის, გ. ნანაძის და სხვათა მიმართ უზენაესი სასამართლოში კვლავ ძიებაში დაბრუნდა. საქმის ძიებაში დაბრუნების საბაბი ფრიად ორიგინალურია: თურმე, წინასწარი გამოძიებისას, საქმეში მონაწილე გ. გელაშვილის დამკვეცს - რევაზ დობორჯინიძეს არ ჰქონია ძიებაში მონაწილეობის უფლება, რადგანაც ის წარმოადგენდა კერძო ადვოკატურას (კერძო იურიდიული კონსულტაციების წარმომადგენლებს უფლება აქვთ მონაწილეობა მიიღონ მხოლოდ სასამართლო განხილვაში). ძნელი დასაჯერებელია, მაგრამ, როგორც ჩანს, ამის შესახებ არაფერი ოცოდნენ უშიშროების სამსახურის გამომძიებლებმა, რომლებმაც ასე წარმატებით გაართვეს თავი ამ უროულესი საქმის გამოძიებას. საქმე რომ ნამდვილად ძალზე რთული გამოსაძიებელი იყო, ამის შესახებ არაერთხელ განუცხადებიათ მასში მონაწილე ადვოკატებს - ბრალდებული პოლიტიკატიმრების მიმართ არანაირი ხელმოსა-

კიდებელი მტკიცებულება არ არსებობს და საქმე მხოლოდ ზოგადი ხასიათის ბრალდებებსა და ჩვენებებს ეყრდნობა. სწორედ ამის გამო, ადვოკატებს სერიოზულად აუჭკებდათ ამ საქმის უზენაესი სასამართლოს მიერ განხილვა. უნდა ვიფიქროთ, რომ უზენაესი სასამართლოს წევრებმა მისი ძიებაში დაბრუნებით დიდი ტვირთი მოცილეს თავიდან. კომენტარის სახით დავუმატებდით, რომ ძიების ცხრათვიანი ვადის დასრულების შემდეგ ბრალდების საქმე სასამართლოს თუ არ გადაეცა, ან სასამართლომ საქმე ისევ ძიებაში თუ დააბრუნა, საქმის მონაწილე პატიმრების მიმართ აღმკვეთი ღონისძიება უნდა შეიცვალოს - ე.ი. წესით, ის თავდებში უნდა გამოუშვან. ალბათ, ეს კანონი, ისევე, როგორც იურიდიულ ნორმათა უმრავლესობა, პოლიტიკატიმრებს არ ვრცელდება. ამუშავდა, როგორც ამბობენ, უშიშროების სამსახურის გამომძიებელთა მიერ დაშვებულ შეცდომას ასწორებენ და, მოსალოდნელია, რომ საქმე მალე კვლავ უზენაეს სასამართლოს გადაეცემა განხილვაში.

თითქოს ამ კრიმინალური ინციდენტის საპასუხოდ, ჯანდაცვის მინისტრმა, ავთანდილ ჯორბენაძემ, 4 დეკემბერს თავის სამინისტროში გამართა უშიშროების საბჭოს ნარკომანიის გავრცელებისა და ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ ბრძოლის სახელმწიფო კომისიის სხდომა. ნიშანდობლივია, რომ ეს არ ყოფილა სასწრაფო რეაგირების ძველი, პარტიული ტრადიციისამებრ ჩაფიქრებული ღონისძიება. ამას წინათ მომხდარ ინციდენტს, როდესაც დიდი რაოდენობით ნარკოტიკული ნივთიერება იქნა ამოღებული ჯანდაცვის სამინისტროს ერთ-ერთი ხელმძღვანელი მუშაკის ბინიდან, არც მინიჭებია რაიმე მნიშვნელობა - თითქოს არც არაფერი მომხდარა.

სხობა, შეიძლება ითქვას, საერთაშორისო ხასიათისა გახლდათ: მასში მონაწილეობას დაუბოლოდა გაეროს-ს ნარკოტიკებზე კონტროლის საერთაშორისო პროგრამის უფროსი ექსპერტი სამართლებრივ საკითხებში, საფრანგეთის ყოფილი რევიონალური მოსამართლე, ბერნარ ლეროი. საუბარი შეეხო ნარკოტიკების ბიზნესის, ტრანზიტის, დამზადების საკითხებს, ნარკომანთა აღრიცხვის, ნარკომანთა რე-

შინაგან საქმეთა სამინისტროს ცნობით, დეკემბრის დასაწყისში დაკავებულ იქნა საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს მაღალი თანამდებობის პირი - ლევან მესხი, რომელსაც თან ჰქონდა ცეცხლსასროლი იარაღი 8 საბრძოლო ვაზნით და 6 გრ ნარკოტიკული ნივთიერება. მის ბინაში ჩატარებული ჩხრეკისას აღმოჩენილი იქნა 1 კგ ძლიერმოქმედი ნარკოტიკული ნივთიერება.

ბილიტაციის პრობლემებს. მსჯელობისას გაეროს-ს ექსპერტმა აღნიშნა, რომ, სამწუხაროდ, კავკასიის რეგიონი მალე გაუსწრებს სხვა ქვეყნებს არამხოლოდ ნარკოტიკების რეალიზაციისა და გავრცელების მხრივ, არამედ თვითნებური წარმოებითაც და, ზოგადად, კავკასიის რეგიონი ერთ-ერთ უდიდეს

...კიდევ კარგი, რომ ასეთი მორალური დეგრადაცია ჩვენს ნარკომანთა შორის ძალზე იშვიათია, თორემ 10 000 შეიარაღებული, თავზეხელაღებული ადამიანი მთელ ქვეყანას გადათელავდა. ჩვენთან პირიქით მოხდა. ყველა სივრცის ცნობილია, რომ ბევრმა დაავადებულმა მონაწილემ მიიღო სამშობლოს იმ მაღალი იდელების დასაცავად, რომელსაც თავად იზიარებდა. ეს იშვიათი მოვლენაა და იმედის მომცემიც.

“საქართველოს რესპუბლიკა”, #112-113(392), 24 ივნისი, 1992 წელი

საფრთხეს წარმოადგენს მსოფლიოსთვის ნარკოტიკების ტრანზიტის თვალსაზრისით. ამიტომ, საჭიროა მტკიცე საკანონმდებლობის ჩამოყალიბება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად.

ცხადია, ამ საფრთხეს ნაწილობრივ მაინც ამცირებს ნარკომანიასთან ბრძოლის ის ენთუზიაზმი,

გენლობაში არსებულ ერთ-ერთ ქვეკომისიას.

ეს სწორედ ის გელაშვილია, რომელშიც ამ ოთხი წლის წინ აღფრთოვანებას იწვევდა მაღალი იდელებისთვის მებრძოლ ქართველ ნარკომანთა მორალური ზეობა. ამჯერად, ჩვენდა გასაოცრად, გელაშვილს აღმოუჩენია, რომ არც ისე

მანკიერი შრი

სადაა საქართველოს თავს დამტყდარ უბედურებათა სათავე, თუ არა ჩვენს დაბინდულ გონებაში...

რომელიც დღეს სუფევს საქართველოში. იმედის მომცემია თავად ისიც, რომ სხდომის მუშაობაში მონაწილეობდნენ - სსს მინისტრი

საიმედოდ ყოფილა საქმე, როგორც 1992 წლის 24 ივნისს ჩანდა: არც საკმარისი თანხები ამ პრობლემის მოსაგვლელად და ნარკომანებიც იმდენად მომრავლებულან, რომ მათი აღრიცხვაც კი ჭირს - ადრე მან ზუსტად იცოდა, რომ საქართველოში 10. 000 თუმც შეიარაღებული, მაგრამ მაღალი იდელებისთვის მებრძოლი ნარკომანია.

საფიქრალია, რომ ბატონმა ლეროიმ არაფერი უწყოდა იმის შესახებ, რომ ერთ დროს საქართველოში თვით ცნობილი მედიკოსები და ჯანდაცვის მაღალი თანამდებობის პირნი სიამოვნებისგან დნებოდნენ პერსპექტიულ ქართველ ნარკომან ახალგაზრდებს საუბრისას. როგორც ჩანს, მან არც ის იცის, რომ ნარკომანიისგან გასარკვევად სხვევით იმავ ჯანდაცვის სამინისტროს მაღალ თანამდებობის პირებსაც, სადაც ხსენებული სხდომა მიმდინარეობდა.

აჭარას თავისუფალი ზონისკენ უბიძგებენ

ამ ბოლო დროს შევარდნაზე არაორაზროვნად მიუთითებს მწვავე ტერიტორიული პრობლემების ეკონომიკური ბერკეტებით გადაწყვეტაზე

გასულ კვირას საქართველოს პარლამენტში განხილვებულა ფრაქცია “ადორძინების” მიერ შემუშავებული კანონპროექტი “აჭარის თავისუფალი ეკონომიკური ზონის” შესახებ. დამკვირვებლების აზრით, აჭარაში და მის გარშემო მიმდინარე პროცესები მიზანმიმართული ტენდენციის მარჯვენაა. ამ კანონპროექტის განხილვას დღევანდელი პრესა პირდაპირ უკავშირებს “რუსულ თემთა კონგრესის” ერთ-ერთი ლიდერის, რუსეთის სახელმწიფო დუმის დსთ-ს საქმეთა კომიტეტის ყოფილი თავმჯდომარის, წარმოშობით ბათუმელის, კონსტანტინე ზატულინის ნააზრევს, რომელიც რამდენიმე დღის წინ გამოქვეყნდა გაზეთ “პრავდაში”. ზატულინი თვლის, რომ დღევანდელ პირობებში, რუსეთმა უარი უნდა თქვას “პოსტსაბჭოურ სივრცეზე” წარმოშობილი “თვითმარქვია რესპუბლიკების” უშუალო მიერთებისა და ანექსიის გეგმაზე. ვინაიდან ამას მოჰყვება რუსეთის მოქცევა საერთაშორისო იზოლაციაში. გაცილებით ხელსაყრელია, ყოფილი “მოკავშირე რესპუბლიკების” წინააღმდეგ ეკონომიკური აგრესიის განხორციელება, ე.ი. სეპარატისტულად განწყობილი რეგიონების ეკონომიკური ათვისება, ამით ახალშობილ სახელმწიფოთა ეკონომიკური სისტემის დაშლა, მათი კვლავ რუსეთის სფეროში მოქცევა. ზატულინი აღნიშნავს, რომ რუსეთმა უნდა მოახერხოს ისეთი ვითარების შექმნა, როდესაც აფხაზეთი, სამხრეთ ოსეთი და აჭარა მხოლოდ ფორმალურად იქნებიან საქართველოს შემადგენლობაში, ეკონომიკურად კი ისინი რუსეთზე ორიენტირებულნი გახდებიან. ზატულინის გეგმა ქართული ეროვნული ვალუტის დასუსტებას, ერთიანი ეკონომიკური სივრცის დახლეჩას, აფხაზეთში, სამხრეთ ოსეთსა და აჭარაში რუსული კაპიტალის შეჭრას ისახავს მიზნად.

უქმის რუსეთის თითქოსდა განსხვავებული ორიენტაციის პოლიტიკურ ძალებს. შეიძლება ითქვას, რომ ზატულინისეულ გეგმას ისტორიული წარსული აქვს, გრიბოდოვის “კავკასიური კამპანიის” სახით, ხოლო ჩვენს რეალობაში დაახლოებით ამავე გეგმის თანახმად მოქმედებს შევარდნადის ბოლოდროინდელი მეგობარი - მორის ბერეზოვსკი, რომელიც უკვე აღარ მაღაგს საქართველოს მოწყვეტილი რეგიონებისადმი რუსეთის ინტერესს (და იქნებ თავის საკუთარსაც). ნიშანდობლივია ისიც, რომ ამ ბოლო დროს, განსაკუთრებით ლისაბონის სამიტის ფონზე, შევარდნაზე არაორაზროვნად მიუთითებს მწვავე ტერიტორიული პრობლემების ეკონომიკური ბერკეტებით გადაწყვეტაზე, ახალი პოლიტიკის შემუშავებაზე, რომელიც ურთიერთსარგებლიანობის პრინციპს დაეფუძნება. ამასვე მეტყველებს მისი გააქტიურებული კონტაქტები სეპარატისტულ რეჟიმთა ხელმძღვანელ პირებთან. ზოგადად, შევარდნადის ბოლოდროინდელი ორიენტაციები მნიშვნელოვნად იხრება ეკონომიკის სფეროსკენ. იმდენად, რომ მის მიერ დასახული ოპტიმისტური პერსპექტივები ზოგჯერ სოციალისტურ სამოთხეზე ბოძვას მოგვაგონებს, ცხადია, საბაზრო ელემენტების დამატებით.

ფაქტია, რომ უკანასკნელი წლების მანძილზე აჭარა მართლაც ესწრაფვის მაქსიმალური დამოუკიდებლობის თბილისისგან და, საკმაოდ დიდხანს, ამას ობიექტური მიზეზებიც განაპირობებდა. მაგრამ არ არის გამორიცხვად, რომ ამ ბოლო დროს თავად თბილისიდან უფრო აქტიურად უბიძგებენ აჭარას იმავე მიმართულებით, საითკენაც “წარმატებით” გააქციეს საქართველოს სხვა რეგიონები.

მამუკა ტუსიშვილი

“დინებას მხოლოდ მკვდარი თევზები და ლეში მიჰყვება”

გამოთქმას მიაწერენ ბულა გაულტაძას

თავი III

რუსეთი - კავკასია

(იბეჭდება მცირედი შემაჯავებელი)

რულოვ შტაინერის წინასწარმეტყველური სიტყვები, ნათქვამი 1921 წლის 9 იანვარს, მე-20 საუკუნის მსოფლიო პოლიტიკის ზუსტ სურათს გვიხატავს:

“დელამიწის დასავლეთი და აღმოსავლეთი ნაწილების გაერთიანება მოხდება ცენტრალურ ევროპაში, რაც ჯერ საშინელი მტრობით დაიწყება, მერე კი ერთ მოთიან დინებად გადაიქცევა და თანდათან გავრცელდება, როგორც მსოფლიო კულტურა, მსოფლიო ცივილიზაცია. ესაა არა ტრივიალური, არამედ ტრაგიკული გარდუვალობა - ადამიანებს ცენტრალურ ევროპაში ამ დროს სულიერად გაუჭირდებათ”.

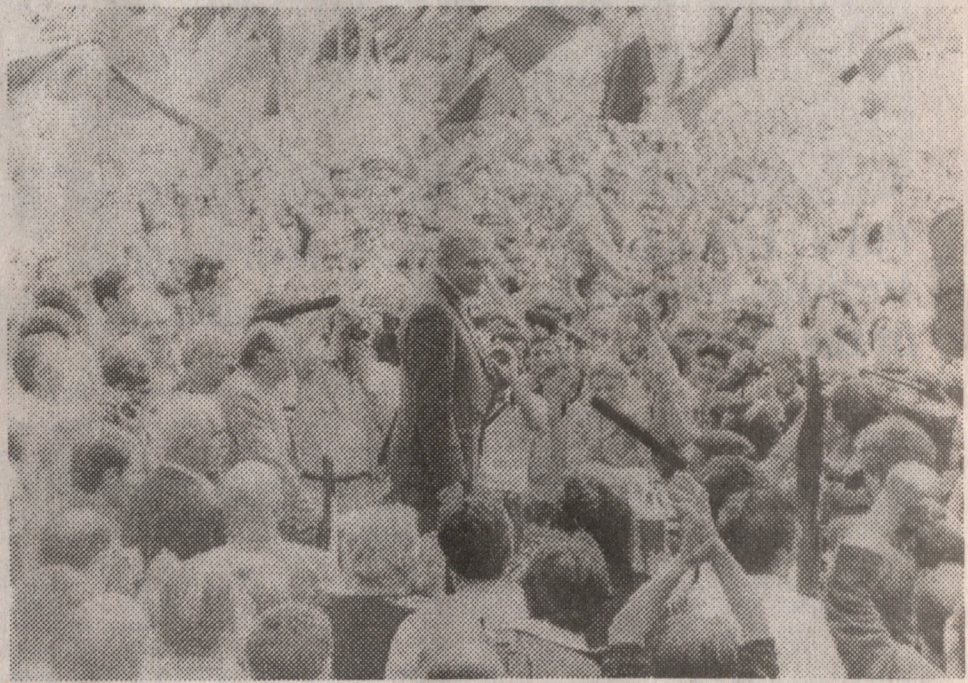
“მსოფლიო კულტურა”, “მსოფლიო ცივილიზაცია” - ამას შეიძლება “ახალი მსოფლიო წესრიგიც” ვუწოდოთ. ეს ახალი მიმდინარეობა უახლოეს ხანებში მსოფლიო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილებებისგან განვითარდა.

ჯორჯ ბუშის სიტყვები, წარმოთქმული 1991 წლის 29 იანვარს, გამოსვლაში “ერის მდგომარეობის შესახებ”, ასე უღერს: “ჩვენ ვართ ამერიკელები. ჩვენ გვაქვს ერთადერთი, განუყოვრელი პასუხისმგებლობა - გავაწიოთ თავისუფლებისთვის მიძიმე სამუშაო და თუ ამას გავაკე-

იენის ტას-ის ინფორმაციაში ვითხულობთ “ზვიად გამსახურდიას ნაციონალისტურ-ფაშისტური რეჟიმის” შესახებ.

მოგვყავს მოკლე მიმოხილვა საქართველოში უახლეს წარსულში მომხდარი ამბებისა. 1991 წლის 26 მაისს ხმათა 86,5 პროცენტით ზვიად გამსახურდიას ირჩევენ საქართველოს პრეზიდენტად. ყოფილი დისიდენტი, ადამიანის უფლებათა დამცველი, ჰელსინკის ჯგუფის დამაარსებელი საქართველოში, ზვიად გამსახურდია, ყველაზე მკაცრი სტაგნაციის პერიოდში იბრძოდა თავისუფალი საქართველოსთვის, რისთვისაც წლების მანძილზე “გულაგში” და საპატიმროში იმყოფებოდა. ამ ხნის განმავლობაში კი ეღუარა შევარდნამ საქართველოში ბიუროკრატიული, სურათებიანი წიგნის კარიერა დაამთავრა: ფუნქციონერი 1964 წლიდან, შინაგან საქმეთა მინისტრი - პოლიციის შეფი, ბოლოს კი კომპარტიის შეფი და კაგებეს ოფიცერი. მისი რეჟიმის დროს აწამებდნენ და სიკვდილით სჯიდნენ პატიმრებს. იმ დროს იგი ქვეყანაში ყველაზე საძულველ პოლიტიკოსად ითვლებოდა.

იმან, რომ პრეზიდენტმა გამსახურდიამ დიად გამოხატა ქართველთა თავისუფალი ნება, რომელიც 1991 წლის 31 მარტის დამოუკიდებლობის რეფერენდუმში აისახა ხმათა 98 პროცენტით, და გადაჭრით უარყო ახალ სამოქალაქო ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერა, პასუხად გორბაჩოვის მუქარა გამოიწვია. სატელევიზიო საუბრისას საბჭოთა კავშირის პრეზიდენტი შეეცადა ზვიად გამსახურდია “სამხრეთ ოსეთში დიდი სიძულველის შექ-

მოღვაწეობის” კიდევ ერთი მაგალითი: კიტოვანს ირწმუნებოდა, რომ 1991 წლის 27 სექტემბერს, ანუ მის მიერ ტელევიზიის ძალადობით დაკავების დროს, გამსახურდიამ მისი სამოცი მებრძოლი გაანადგურა, რასაც ჩვენს გაზეთში (“ფრანკფურტერ ალგემაინე ცაიტუნგ” 28

კრტიული ლეგიტიმურობა. დაპირებული არჩევნები ოქტომბრისთვის გადაიდება.

პუტჩის შემდეგ - დეკემბრიდან აპრილამდე - ყოველდღე იმართებოდა მშვიდობიანი დემონსტრაციები ათათასობით ადამიანის მონაწილეობით - კანონიერი პრეზიდენტის საქართველოში დაბრუნების მოთხოვნით, მაგრამ ეს დემონსტრაციები იარაღისა და ავი ძალდების დახმარებით ირბოდა. აპრილში თბილისს ესტუმრა პანს დიტრიხ გუნშერი, რათა თავის გადადგომამდე მოესწრო ამ სახელმწიფოს აღიარება და დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარება მისთან. იგი მოწმე გახდა, როგორ დაარბიეს დიდი დემონსტრაცია ხელკეტებითა და დაგეშილი ძალებით. მაისის ბოლოს ჯეიმს ბეიკერი, რომელსაც შევარდნაზე თავის საუკეთესო მეგობრად აცხადებს, მოწმე გახდა ახალი ხელისუფლების წინააღმდეგ მიმართული სამართქსტო გამოსვლის სისხლიანი დარბევისა. საინფორმაციო საშუალებების მიერ ეს ფაქტები სრულად იყო იგნორირებული, თითქმის არახლოდეს მტავსი არახლოდეს მომხდარა.

საქართველო, მიუხედავად სისხლიანი პუტჩისა, აღიარებულ იქნა ევროგაერთიანების მიერ და მიღებული გაეროში. გამსახურდიას დროს კი, ეს ქვეყანა იზოლაციაში იყო მოქცეული.

დღეს საქართველოს კრიტიკული მდგომარეობა აქვს ომისა და ეკონომიკური ქაოსის გამო. შევარდნამეს აქამდე არ მიუღია ზომები იოსელიანის მართდიორთა და მკვლელთა “შხედრონის” დასაშლელად. პირიქით, იგი მათ აქებდა “მათი დეაწლისთვის დემოკრატიულ რევოლუციაში” (“ნოი ციურეიერ ცაიტუნგ” 1992 წლის 25.7.). ხუნტის მსხვერპლთა რიცხვი 47 ალწევს (1992 წლის მონაცემებით). იყო გამსახურდიას მომხრეა და პატიმრების დიდი ტალდა, ვითომდა მათი მხრიდან ტელევიზიის დაკავებისთვის 24 იელისს.

ავგისტოში, IGFM-ის ცნობით, სამასზე მეტი პატიმარი იყო, რომელთა დიდი ნაწილი ამინსტიით გაათავისუფლეს, მაგრამ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ოპონენტები პატიმრებად დარჩნენ და დაიწყო დაჭერების ახალი ტალდა.

მარტში, საქართველოში ჩამოსვლის შემდეგ, შევარდნამე გახსენა თავისი “მეგობრები მსოფლიოს სამოცი ქვეყანაში”, რომლებიც დაეხმარებოდნენ მას საქართველოს “კავკასიის შევიცარიად” გადაქცევაში. ეს გადასავლურება რომ არ გამოვიდა, ამაში რეჟიმის მოწინააღმდეგენი დაადანაშაულეს, ის ქართველები, რომლებიც მომალად ეგებს დაუპირისპირდნენ.

საოცარია, რა განუზომლად დიდ ძალას იყენებს პატარა საქართველოს მიმართ ისეთი დიდი კონსენსი, როგორიცაა ბუში, ბეიკერი, გორბაჩოვი, გენშერი - ახალი მსოფლიო წესრიგის პროტაგონისტები, შევარდნაძის “მეგობრები”. მზადყოფნაშია მოყვანილი მთელი არსენალი - საზოგადოებრივი აზრის მანიპულირებით დაწყებული, ცალკეულ პიროვნებათა ფიზიკური განადგურებით დამთავრებული. ცხადია, რომ ამ მსოფლიოს მახასიათებელი საერთო ტენდენციის არსი დიამეტრალურად უპირისპირდება მსოფლიოს მხსნელ მისსავე ფრანკფურტის. საქართველოს მაგალითზე შესაძლებელი ხდება ახალი მსოფლიო წესრიგის კულდისმომღმა ბადეების დაქსელვის შექანის ამოცნობა.

დინების წინააღმდეგ

“ახალი მსოფლიო წესრიგის” სამუშაო პროექტი საქართველოს მაგალითზე

თებთ, მაშინ თავისუფლება იფუნქციონირებს”. იბადება კითხვა, ნეტავ, როგორ გამოიყურება თავისუფლება, მოწოდებული აშშ-ს მიერ, ე.ი. რომელიც გარედან მიერთდება?

საკუთარი თავისუფლებამ? ცნება “ახალი მსოფლიო წესრიგი” მიანიშნებს დაბეჭდილ, მსოფლიო მასშტაბის საერთო ხელისუფლებაზე, აშშ-ს და გაეროს მეტაურობით. “ცივი ომში” აღმოსავლეთზე გამარჯვებით მოხდება ორი პოლარული საწყისის გაერთიანება დასავლეთის უპირატესობით.

ე. შევარდნაძის წიგნში “მომავალი ეკუთვნის თავისუფლებას” მოცემულია ამის აზრობრივი შედეგი.

“მსოფლიოში ყველაფერმა სტაბილური და მუდმივი სახე მიიღო. განახლების მცდელობები კოლექტიურ წინააღმდეგობებს აწვდება (...) არც ერთი ქვეყანა არ არსებობს დღესდღეობით მსოფლიო თანამეგობრობისა და მისი პრობლემებისაგან მოწყვეტით”.

კითხვას, თუ რას უნდა ნიშნავდეს შევარდნაძის ეს ბუნდოვანი სიტყვები, პასუხობს ქვემოთ მოცემული პოლიტიკური პრაქტიკა საქართველოს მაგალითზე.

სსრკ-ს დაშლა უკეთესი მომავლის იმედის მომცემი იყო. ფიქრობდნენ, რომ ახალი, მშვიდობიანი ერა დაიწყებოდა - აღმოსავლეთი და დასავლეთი გაერთიანდებოდა. “პერესტროიკამ” ბევრი დააიმედა, მაგრამ თუ კარგად დაგვეხივებდით, დავინახავთ, რომ აღმოსავლეთში გადმოინაცვლა დასავლეთმა კულტურამ, ეკონომიკამ - პირველ პლანზე წამოიწია მომხმარებელმა, გაიზარდა საინფორმაციო საშუალებათა ფუნქცია, გამეფდა მოჩვენებითი საპარლამენტო დემოკრატია, ძალაში შევიდა თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკა - ყოფილი საბჭოთა კავშირი ბევრ “მადლს” ეზიარა. ვინც ყველა ეს “სიკეთე” უპირობოდ მიიღო, უსაფრთხო ადგილი მოიპოვა ავტორიტარული სქემის ფარგლებში, ხოლო იმან, ვინც წინააღმდეგობის გაწევა სცადა, საკუთარ თავზე შეიგრძნო ახალი მსოფლიო წესრიგის მკაცრი ძალაუფლების მთელი სიმძიმე.

მნი” დაეშინებინა. სიძულველები მართლაც მალე წარმოიშვა, თუმცა ეს კონფლიქტი შევარდნაძის დროს კიდევ უფრო გაღრმავდა.

შემდეგი ცილისწამება იყო, რომ თითქოს ზვიად გამსახურდია თრგუნავდა ოპოზიციას: აცხადებდნენ, რომ მისი მმართველობის დროს საქართველოში იყვნენ პოლიტპატიმრები. თუ დაეკვირდებით ოპოზიციის ამ მეთაურებს, მივხვდებით, რომ მათ ყველაფერი შეიძლება ვუ-

სექტემბერი) დიდი სათაურებით აქვეყნებდა, სინამდვილეში კი არავინ მოუკლავდა. ინგლისურმა გაზეთმა “ინდიფენდენტმა” იმავე დღეს დაბეჭდა კიტოვანის აღიარება, რომ მან ეს ტყუილი გაავრცელა ხელისუფლების მიმართ უნდობლობის გამოწვევის მიზნით. ამას გერმანიაში ვერსად წაიითხავდით.

ამ “ოპოზიციის” ნაწილი მოკლადრებული იყო ხელისუფლებაში, ხოლო დანარჩენებს თავიდანვე არ ჰქონდათ სურვილი მონაწი-

ფელიქს შულცი წიგნიდან “დროის ნიშნები”

წოდოთ, გარდა დემოკრატი პოლიტიკოსებისა: თ. სიგუა - სახეშეცვლილი კომუნისტი, შეიარაღებული ოპოზიციის მხარეზე გადასვლამდე, გამსახურდიას მთავრობის პრემიერ-მინისტრი.

თ. კიტოვანი - ეროვნული გვარდიის ყოფილი სარდალი, რომელიც ოთხას კაცთან ერთად დეზერტირობდა.

გ. ჭანტურია - ედას ფუტემდეგელი და მასთან არსებული შეიარაღებული დასჯელი რაზმის შემქმნელი (მისი დაპატიმრების გამო, გერმანიის ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია მტკიცე პროტესტს გამოთქვამდა).

ჯ. იოსელიანი - ყაჩაღი, მკვლელი, შავი სამყაროს ბოსი პირადი არმიით (“მხედრონი”), რომელიც ნარკოტიკებით ვაჭრობით, ფულის გამოძალგით არის ცნობილი. სახელმწიფო გადატრიალების შემდეგ იგი სახელმწიფოში მთვორ კაცი და შევარდნაძის მარჯვენა ხელი გახდა.

“პოლიტიკური პატიმრები” გამსახურდიას მმართველობის დროს იყვნენ ჭანტურია, იოსელიანი და იმ პერიოდში აკრძალული “მხედრონის” წევრები. ისინი ყველა სისხლის სამართლის ბრალდებების საფუძველზე იყვნენ დაპატიმრებულნი.

უცნაური კარიერა გაიკეთა, მაგალითად, მილიციის ხელმძღვანელმა გელა ლანჩავამ, რომელმაც 1991 წლის 21 სექტემბერს გამსახურდიას წინააღმდეგ მიმართული აქციის დარბევისას სამხედრო ძალა გამოიყენა, რაც ჩვენმა პრესამ გამოაქვეყნა რუბრიკით “გამსახურდია - დიქტატორი”. იგივე ლანჩავა კი ცოტა ხანში პუტჩის ერთ-ერთ მოთავედ ამოტივტივდა და შევარდნაძემ იგი გარნიზონის კომენდანტად დააწინაურა.

აი, ამ ადამიანების “საზოგადოებრივი

ლეობა მიეღო დემოკრატიულ პროცესებში. მათ მართავდა მავოზურად ორგანიზებული ჩრდილოეთი ეკონომიკა, დღესაც არსებული სუკი და ძველი გეზის ერთგული კულტურული ელიტა - “ნომენკლატურული ინტელიგენცია”, რომელიც დაფრთხო პრივილეგიების დაკარგვის საშუალებამ. მიუხედავად ამისა, მათში არსებობდა 20 ოპოზიციური გაზეთი, დღეს - არც ერთი!

გამსახურდია, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი პირდაპირი, არადიპლომატიური სტილით, დიდ საუბრობს იმ ეკონომიკური და პოლიტიკური ქსელის შესახებ, რომელიც მოსკოვსა და ვაშინგტონს შორის არსებობს - დასავლეთში ამის მოსმენა არავის სთამბოშებს. 1991 წლის აგვისტოში, CNN-ისადმი მიცემულ ინტერვიუში ჯორჯ ბუში ამისთვის მას ასე განსჯის: “ფუქირობ, პრეზიდენტმა გამსახურდიამ ცოტა უნდა დაამუშაოს თავისი პოლიტიკური მანერა. მე ვგულისხმობ, რომ ეს სასაცილოა. ესაა კაცი, რომელიც დინების წინააღმდეგ მიცურავს. არ მინდა გადავავტარებო, მაგრამ ასე მეჩვენება. იგი უნდა დინებას მიჰყვეს და გაიგოს, რა ხდება მსოფლიოში”. ეს იყო შეფარული მუქარა და სტარტის სიგნალი პუტჩისთვის!

1991 წლის 22 დეკემბერს, საბჭოთა არმიის იარაღით საუკეთესოდ აღჭურვილი პუტჩისტები თბილისში შემოდიან, ტანკების ალყაში აქცევენ და ქვეყნებით უტყვენ მთავრობის სასახლეს. 6 იანვარს გამსახურდია იძულებულია გაიქცეს. იმავე დღეს გვევლინება ეღუარდ შევარდნაძე პარიზიდან და აფასებს პუტჩს როგორც “დემოკრატიულ რევოლუციას”, ხოლო რამდენიმე კვირაში სახელმწიფო საბჭოს მეთაურიც ხდება. მის ხელისუფლებას არ გააჩნია არავითარი დემო-

TAVISUPALI SAKARTVELO

N 44 in brief

10 - 16 December, 1996

Public Defender Institute Remains a Pie in the Sky

... Since the effect of the repressive pressure on public is beneficial not only for officials but for official opposition as well, the Parliament again failed to or to be more precise did not elect an ombudsman. At the session of November 29 the candidature of Giorgi Khutsishvili presented by Shevardnadze for the second time was not discussed at all, though the parliamentarians and Mr. Khutsishvili himself were waiting for the whole day when the issue would be raised. As it became known later, Shevardnadze himself changed his mind. The decision of Shevardnadze to remove the candidate who had once lost his election seemingly confused his supporters and brought hope to the opponents who possibly decided that their President took into account the factor of mistrust to his candidature. At the session of November 15 when the candidature of Khutsishvili was discussed for the first time it became evident that after Kavsadze's Committee and Constitutional Court a new even more fictitious institution in the face of public defender who would at best defend nobody, while at worst would defend unlawfulness. With his notorious ideas Mr. Khutsishvili surpassed Mr. Kavsadze himself who at least has the experience of considering the existing state of affairs. After this the press, the representatives of the legislative bodies and some political parties unanimously attacked the unsuccessful candidate. It seems, the Khutsishvili's gala-speech did not pass unnoticed by International Organizations and probably this very fact can be responsible for the tactless behavior of Shevardnadze whose protogo until the last moment was completely unaware of being rejected. Who will be the next candidate: Mrs. Tevdoradze who spared no efforts to create an image of true defender or will the Parliament be presented with another notorious nomenclature official?!

Evidently the former has certain chance if only for her being the member of Citizens' Union not someone from the "street". However it is equally evident that while this energetic humanistic lady is quite tolerable and desirable in her modest role of the Chairman of the Subcommittee, she may become absolutely intolerable if armed with real rights and authorized with the control functions. It is more probable that if that be a case she would be induced to restrict her energy, exactly in a way she had been induced to withdraw her candidature.

There is a suspicion that actual implementation of the rights of the public defender is not convenient either for the supreme authorities or for obedient parliamentary majority. Such prospect should not suit the official opposition fractions either since certain repression factor exerted to the society undoubtedly plays in their hands as well. For this reason they had offered as an alternative to Mr. Khutsishvili a person who was not only unknown for the broad layers of population but even for the part which is oriented to this very opposition. The name of their candidate is Mrs. Marika Bagdavadze who proved to be absolutely helpless as an opponent of Mr. Khutsishvili.

One is evident, both "The Citizens" and their opponents are striving to have their own rather than a public defender occupying this position.

In any case one should anticipate that the ombudsman if it ever is elected will find himself or herself in the middle of nowhere and very soon one more myth about the progressively developing democratic institutions in Georgia will burst like a soap-bubble.

Stop repression on political grounds

*To the President of the Republic of Georgia Mr. Eduard Shevardnadze
To the Chairman of the Parliament of the Republic of Georgia Mr. Z. Zhvania
To the Chairman of the Supreme Court of the Republic of Georgia Mr. M. Ugrehelidze*

Dear Sirs,

As it is known to us, the speech of Mr. Shevardnadze during his radio-interview on November 18, 1996 where he declared that the moratorium on death punishment factually is in effect in Georgia for a long time already does not correspond to truth considering the fact that "Amnesty International" publishes information about execution of the death sentences and especially as this declaration coincided in time with the day when Mr. V. Kobalia was sentenced to death and the work on preparing new Court Trials against those who are in opposition to the political system, which is in power in the republic began. At the same time, we are actually facing the case when the charges are literally repeated and once more will be passed to the Court Hearing while numerous protest of our colleagues and us demanding to annul death sentences pronounced to the political opponents I. Dokvadze and P. Gelbakhiani and later to B. Zarandia ended with zero result.

On November 21 the UN Committee against Tortures listened to the report concerning the facts of using tortures in the Republic of Georgia. Some reports were sent to the Committee from Georgia. As it became known to us, in the nearest future various bodies of the United Nations are going to consider the claims of members of the tried political opposition of Georgia. Apart from the tortures, the issue to be discussed concerns the fact that actually all Court Hearings failed to prove the criminal charges incriminated to the defendants which in its turn testifies that in Georgia people are persecuted for their political beliefs and the International Law is roughly violated without any sound reason. We appeal to you with the respect to contribute to the lawful bringing of the moratorium on death penalty in effect, annul the death sentences pronounced to **I. Dokvadze, P. Gelbakhiani, B. Zarandia and V. Kobalia**. We demand to return for the repeated investigation of Cases #7493810, 539483, 7792809, 13, (83)238, 7493846, 9733054, 7495927; we demand to investigate the Case # 1095211 with participation of the independent lawyers: and we demand to appoint a new investigation of the Case related to the most unfortunate event of August 29, 1995 in that part which concerns the possible participation of the members of the Security Service and military organization "Mkhedrioni" in this crime.

We express the hope that the Republic of Georgia will strictly observe the demands which are put forward as a prerequisite before its possible being joined to the Euro-Council such as refuse from tortures and death sentences, stop repression on political grounds.

Tash - representative of Tibet Government in Exile, **Rabgiel** - representative of Tibet Government in Exile, **Svetlana Filonova** - a journalist; **F. Minkos** - representative of European Council; **Sesil Vishor** - representative of the European Council; **William Shabas** - professor of justice, Canada; **Elizabeth Zamparuti** - a lawyer, Italy; **Leban Lake** - a lawyer, Great Britain; **Paolo Chavari** - a journalist, Italy; **Sejio D'Elia**, a public figure, Belgium; **Karmen Vartolats** - a journalist, Italy; **Leonard Wineglass** - a lawyer,

USA: **Antonio Stango** - Chairman of the Helsinki Committee, Italy; **Aleksei Simonov** - Glasnost Defense Fund; **Alexander Rulenko-Desniak** - Chairman of National Unions Congress, Russia, **Anatoli Pristavkin** - a writer, Chairman of Pardon Committee at the administration of the President of the Russian federation; **Anatoli Shabad** - Voters' Club of the Russian Academy of Sciences; **Ekaterina Milostova** - human rights defender; **Mikhail Milostov** - Deputy of State Duma, defender of human rights, former political prisoner; **Nadezhda Bogarikova** - defender of human rights; **Boris Titenko** - Deputy of the 5th State Duma, staff member of the administration of the President of Russian Federation; **Sergei Chernjak** - radio "Svoboda"; **Alexander Kamenev** - radio "Svoboda"; **Grigori Nekhoroshev** - radio "Svoboda"; **Pavel Gutionov** - Chairman of the Committee for Freedom of Speech and Journalists Rights; **Mark Zakharov** - chief director of Lenin Komsomol Theater; **Bulat Okujava** - a poet; **Egor Gailar** - chairman of the "Demvibor Rossii" party; **Elena Lebedeva** - a secretary of Youths Anti-Fascist Movement.

The deputies of the State Duma of Russian federation: **Valeri Borshchov, Sergei Kovalev, Sergei Jushenkov, Irina Khakamada, Arkadi Jankovski, Alexander Pochinok, Giorgi Adrichkov, Rinar Sultanov, Iuli Ribakov, Mikheil Men, Sergei Ivanenko, Boris Misnik, Sergei Mitrokhin, Eduard Vorobjev, Galina Starovoitova.**

Will the Death Penalty Be Abolished?

**To Mr. Shevardnadze's Opinion
Haste in Such Case Can Become
Equal to Crime**

My comments regarding this issue will be a little detailed.

Presently the problem of death penalty is under active discussion indeed. One can often hear bitter words that presently in Georgia there are tens of those who were sentenced to death, while in other bigger countries their amount is much less etc. Generally when speaking of using such norm of the Law as death penalty any digital manipulations are certainly out of place. We are dealing with human lives. I would like to stress the following: first, Georgia was twice subjected to the disaster of civil war with its all most severe consequences, but more than from civil wars we suffered from the wounds made by criminals, murderers and armed bands of terrorists. Now we all see that as I would put it all this belongs to past and now it is quite normal to discuss penitentiary policy of the State. As you are aware the Constitution of Georgia provided us with the possibility to make a correct and unmistakable choice. The second, it's already two years that no death sentence has been executed in Georgia. That explains the fact that the number of those sentenced to death reached a certain figure. We are dealing with the actual moratorium. The President is authorized (and I would like to specially stress this) with the right of pardoning envisaged by the Constitution, however the haste in this most complex issue I would qualify as a crime. We should not forget that on the second side we are having tens and hundreds of exterminated families, people who were tortured to death. In addition to the terrorist actions we are having raided and ruined houses, bridges, power lines and many other things. We should not also forget the lesson the Manifest on Pardoning and Reconciliation which was declared at the Square of the Republic actually triggered the second wave of the civil war. Often one can hear: a man was sentenced to death, where is the President? Why does not he stop the pronouncing death sentences in the court? God forbid for President to interfere with pronouncing sentences. This would be trampling of all those democratic values to establish which our people suffered so much. Neither should we forget that we still have the remnants of the traditions of vendetta which come from the old time. I know that on these problems is hardly working our Parliament. I also do think a lot about it. I am also thinking that many severe and brutal crimes for committing of which people were sentenced to death occurred under the conditions of complete chaos and unlawfulness. This also should be taken into

consideration. Anyway, in the process of considering the appeal about pardoning the President can take this into account. For this reason delay in this most complex issue is unforgivable, while haste may become equal to crime. Before the end of the year (I think so) the President will have the possibility to formulate his views and share them to the citizens of Georgia in relation to this one of the most acute problems.

From the radio-interview of November 18 of **Eduard Shevardnadze**.

"Asaval-Dasavali" newspaper, #27, November 19-25, 1996

Vicious Circle

According to the information from the Ministry of Internal Affairs in the beginning of December was arrested the high rank official of the Ministry of Health Mr. **Levan Meskhi** who was found to have a gun with 8 bullets and 6 g of narcotic substance. During the search of his flat the police found 1 kg of a virulent narcotic substance

As if in answer to this criminal incident, the Minister of Health Care Mr. Avtandil Jorbenadze on December 4 in the Ministry of Health held a Session of State Commission Against the Distribution of Drug Addiction and Unlawful Turnover of the Narcotic Substances of Security Council. It is noteworthy that it was not a measure planned as means of urgent reaction like the ones typical for old Communist Party traditions. The recent fact when from the flat of one of the leaders of the Ministry of Health were confiscated great amounts of narcotic substances was almost completely ignored as if nothing important had ever happened.

The Session one can say was of international character with participation of the Head Expert in Juridical Issues of the UN International Project on Controlling Narcobusiness, former regional judge of France Mr. Bernar Leroi. The issues of the narcotic substances business, their transition, preparation were discussed as well as the problems of the registration of drug addicts and their rehabilitation programs. In the course of discussion the UN expert stressed that unfortunately the Caucasian region will very soon leave behind other countries not only in selling and distribution of the drugs but also in their unauthorized production and generally the Caucasian region represents one of the greatest dangers for the World from the point of view of the drugs transit. Hence, the strong legislative basis formulated with strict observance of international standards is the must. It is clear that this danger at least partially is lessened the enthusiasm which involved the whole Georgia in its struggle against drug addiction. Reassuring is also the fact that in the work of the Session were participating: the Minister of Internal Affairs Mr. Kakha Targamadze, Head of the National Bureau Against Drug Addiction and Narco-Business Mr. Jemal Janashia, Head of the Frontier Department Mr. Valeri Chkheidze and what is most important, the head of the Research Center of Narcology Mr. Gela Lezhava who is in charge of one of the Subcommissions subordinated to the above Commission.

It is that Gela Lezhava who only four years ago was delighted by the moral victory of the Georgian drug addicts who were fighting for high ideals. Mr. Gela Lezhava happened to discover that the real state of affairs was far less hopeful as it seemed on June 24, 1992: no sufficient funding is provided to cope with this problem and the number of drug addicts increased so rapidly that it became difficult even to record them: in past he knew that in Georgia were exactly 10 000 drug addicts who though were armed but were fighting for the high ideals.

It seems that Mr. Leroy was absolutely unaware of the fact that once in Georgia even well-known physicians and high-rank officials of the Health Care were actually melting with pleasure when speaking with promising young Georgian drug addicts. Evidently, he is unaware also of the fact that infatuation with narcobusiness is not foreign for the high-rank officials of the same Ministry of Health.

მთავარი რედაქტორი
Editor in Chief

თამარ ებრალიძე
TAMAR EBRAIDZE

მისამართი: 380008, თბილისი 8, საბუნებისმეტყველო ქუჩა # 227
Address for correspondence: Box #227, 380008, Tbilisi 8, Georgia